

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV.

V Ljubljani, 7. maja 1942-XX.

Štev. 15 (651)

Danes:

Njen prvi mož

Naš novi roman

(Gl. str. 5)

Če je majnika lepo, je dobro
za kruh in seno.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštalni predal št. 345. Telefon št. 33-32.
— Račun poštne hranilnice v Ljubljani
št. 15.395. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petilna vrsta
ali njen prostor (višina 8 mm in širina
55 mm) 7 lir; v oglašnem delu 4.50 lire.
V dvoštrnem tisku cene po dogovoru. —
Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi:
Notice: beseda 0.50 lire. Oglasi: beseda
še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Ob obletnici ustanovitve Ljubljanske pokrajine

Z ustavo z dne 3. maja 1941. je našemu ljudstvu zagotovljen kulturni in gospodarski napredek

3. maj 1941. bo ostal v neizbrisnem spominu vseh prebivalcev Ljubljanske pokrajine. Ta dan je Duce fašizma ustanovil avtonomno Ljubljansko pokrajino in ji dal ustavo, obsegajočo zakone, ki spoštujejo slovensko kulturno in narodnostno tradicijo. S to ustavo je Duce priznal slovenskemu narodu, da ga smatra za strjen življenjski, vreden posebnega položaja v močeni Kraljevini.

Razen tega je za čuvarja vseh teh zakonov in pravic našega življenja postavil svojega zaupnika Ekske. Vis. Komisarja Emilija Grazioli, ki se je v letu dni bivanja med nami izkazal vrednega njegovega zaupanja in pričakovanja našega prebivalstva v njegovo pravičnost. Z isto preudarnostjo in sposobnostjo, zlasti pa čutom za najsiromašnejše prebivalstvo, s katerim Duce fašizma vodi svoj narod, si je Vis. Komisar Grazioli pridobil v naši pokrajini simpatije vseh prebivalstva. Ze takoj v prvih mesecih je pokazal veliko skrb in zanimanje za naš prebivalstvo, podal se je v vse, še tako skrite kotičke naše pokrajine, se posvobodil za delo in potrebe prebivalstva in ga izpodbujal ter mu objubil lepše življenje v okrilju Italije.

Ze v kratkem letu so se pokazali sadovi njegovega zanimanja za naše prebivalstvo. Povsod, kamor je prišel, je odredil to in ono za izboljšanje okrajev, odredil množična javna dela, ki so se začela in se nadaljujejo smotreno in v velikem obsegu vsespodobno in v izboljšanje samo naše življenjske razmere, temveč dajejo tudi dela in kruha našemu prebivalstvu.

In za vse te blaginje, ki smo jih bili deležni in vseh področjih javnega življenja, na področju kulture, gospodarstva, socialne ureditve itd., niso zahtevale italijanske oblasti ničesar drugega kakor popolno lojalnost. Mirno in delovno prebivalstvo naše pokrajine jim je vračalo z vso odkritosrčnostjo. Zlasti ob obletnici in ob pogledu na vse dobro, kar smo prejeli od Kraljevine Italije, so misli prebivalstva v vdano in hvaležnostjo uprte v Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela, Duceja Fašizma in njegove zaupnike v naši pokrajini, zagotavljajoč jim vso svojo hvaležno lojalnost tudi v bodoče.

Eksc. Vis. Komisar slovenskim županom

Ob prvi obletnici ustanovitve Ljubljanske pokrajine je bil v slavnostni dvorani Vis. Komisariata sestanek vseh pokrajinskih županov, ki jih je Eksc. Vis. Komisar nagovoril kot predstavnik javnega življenja v pokrajini. Navzočni so bili zastopniki Vojske in Stranke.

Po pozdravu Kralju in Cesarju ter Duceju je Eksc. Vis. Komisar izpregovoril:

Ekscelence, tovariši, gospodje!

V istem dnevu in ob isti uri so se tu pred letom dni zbrale oblasti, odličniki in župani, ki so hoteli ob priliki razglasitve kraljevega ukaza o ustanovitvi pokrajine odkrito in z navdušenjem izraziti globoko lastno in narodno hvaležnost Njegovemu Veličanstvu Kralju in Cesarju in Duceju, ki sta z velikodušnim dejanjem omogočila Slovincem življenje in mirno prihodnost v okviru italijanskega in fašističnega imperija.

Danes smo se zbrali ob prisotnosti strankinih predstavnikov in voditeljev od njih ustanovljenih organizacij, da pogledamo izvršeno delo, da ugotovimo sedanjí položaj in predvsem, da bodo posebno tisti, ki so na odgovornih mestih, točno vedeli, kaj nameravamo za prihodnost.

Popreje pa vas vabim, da dvignete vašo vdano misel do Njegovega Veličanstva Kralja in Cesarja in do Duceja fašističnega Italije (živio Kralj — živio Duce) in se spoštljivo spomnite vojakov, ki so častno padli na tej zemlji, ki brati vse kulturne Italijane in tudi Slovence, ki so jih komunisti ubili zaradi njihovih poštenih in lojalnih čustev in njihove volje, da bi sodelovali z Italijo.

Predvsem vam, županom, kličem v spomin ubitega Antona Tegavca in Franca Sterleta, župana odnosno tajnika pri Sv. Vidu, oba barbarško umorjena, ker sta vršila svojo dolžnost v prid prebivalstvu in katerih častni spomin se bo ohranil tudi pri prihodnjih rodovih.

Ekscelenci Poveljniku Armadnega zbora izrekam, ponosen in občudujoč naše junaške vojske, skupno s prebivalstvom najtoplejši pozdrav vseh onih, ki smejo biti ponosni, da sluzijo domovini z orožjem in ne samo v duhu.

In sedaj vam, Ekscelence, tovariši, gospodje, želim v kratkem izvleku predložiti, kar je bilo storjenega v prvem letu življenja ljubljanske pokrajine.

Eksc. Vis. Komisar je podrobno orisal delo v Ljubljanski pokrajini, izvršeno v prvem letu, nato je pa dal smernice za bodoče delo:

To, kar sem vam predložil, je samo suh izvleček izvršenega dela. Vendar pa bo tistim, ki imajo pošteno dobro voljo, zadostal, da postavijo na najbolj absoluten in glasen način na laž, kar so služabniki in plačanci sovražnika pisali in govorili v nasprotnem smislu.

Posebno v prvih mesecih je bilo sodelovanje med oblastmi in prebivalstvom popolno in je bilo zato ustvarjajoče delo bolj rodovitno.

Pozneje je neznatna manjšina ljudi, mastno plačanih od sovražnika, skrivajoč se pod plašč domnevnega nacionalizma pričela z vrsto zločinov, umorov in vandalizmov, z določnim namenom, da bi izzvala teror, nered in uničenje, kjer so nadvse potrebni mir, red in ustvarjanje.

Ali ste se morda kdaj vprašali, kdaj se je pričelo to zločinsko delo? Pretekli 22. junij je namreč datum pričetka vojne držav osi z Rusijo.

Ali ste se kdaj vprašali, zakaj niso voditelji tega komunističnega pokreta prijeli za orožje za neodvisno Slovenijo? Zato ne, ker oni niso ne Jugoslovani, ne Slovinci, ne nikake druge narodnosti. Oni so samo komunisti, morilec, od Moskve najeti, da uničijo vse, kar tvori za nas smisel življenja: »vero, družino, blaginjo«, kakaj samo v zmed in obupu lahko najdemo ugodna tla za svojo zločinsko propagando.

Kdor tu vlada v imenu velikega naroda s tisočletno kulturo, naravno ni mogel ostati neobčutljiv za take odvratne zločinske pojave (ubiti so bili otroci 2, 4, 7 in 9 let, žene in starci), ki mečejo temno senco na kulturo slovenskega naroda in dajejo mnogo misliti posebno vzgojiteljem vseh stopenj.

Ukrepi za obrambo in zaščito javnega reda so postajali čedalje trši in brezpogojni z znanimi vam neizogibnimi posledicami moralnega in gospodarskega značaja, ki pa padajo v celoti na one dobro-ali zlonamerne ljudi, ki so ustvarili tako stanje.

Medtem ko vam izjavljam, da se utegnje s povratkom normalnega miru taki ukrepi postopno ukiniti, vam na najodločnejši način izjavljam tudi, da se bodo, če bo potrebno, izvajali brez oklevanja drugi, še bolj drakonični ukrepi, da se bo tu v imenu velikega Rima čimprej zopet vzpostavil red.

Znano mi je, da mnogi mladi ljudje, ki so šli bolj ali manj prostovoljno med komuniste, danes žele samo to, da bi se mogli vrniti.

Pooblaščam vas, da javno objavite, da lahko tisti, ki se bodo do 10. tekočega meseca javili policijskim organom ali pa oboroženi sili, če ne niso bili vodje ali zoročniki tolp in če še niso sodelovali pri zločinskih dejanjih, računajo na dobrohotnost oblasti in fašistične pravičnosti.

Kdor bo vztrajal v zmoti, ve, kakšen bo njegov konec, ki je že neizprosno določen.

Gotovo je, da se bo politični položaj pokrajine tudi glede pojavov, ki sem jih omenil in ki nam nikakor ne morejo in ne bodo mogli delati skrbi, razjasnil v teku pomladi.

Potem ko bodo po zaslugi armad osi in njenih zastopnikov v pokrajini sami zaradi vedno strožjega postopanja naših oboroženih sil izginile utopije glede nekih namišljenih ruskih zmag, se bo zopet nudila možnost plodnega dela in popolnega miru v mnogo obetajoči bodočnosti, katero bo delavnemu ljudstvu dala zmaga proletarskih narodov.

Želim vam pojasniti še:

1. Da je izrečen pogoj avtonomije, priznane tej pokrajini, popolna lojalnost slovenskega naroda in njegova volja za sodelovanje.

2. Da mora tvoriti spoštovanje kulture, običajev in jezika vedno silnejše sredstvo za sodelovanje z italijanskim narodom.

3. Da bi bilo skrajno smešno misliti, da vzdržuje Italija z velikodušnimi prispevki vaše kulturne ustanove in šole na splošno, zato da bi ne postale žarišče protitalijanstva in torej protifašizma, namesto da bi bile sredstvo za uspešno sodelovanje.

4. Predvsem oni, ki so semkaj prišli z inozemstva in so tukaj našli velikodušno pribežališče in podporo, naj se izkažejo vredne, kajti v nasprotnem primeru naj se ne čudijo, če jih bodo oblasti napodile tja, od koder so prišli.

5. Kdor je v službi italijanske države, mora služiti lojalno, kajti samo na ta način si bo zajamčil svoj obstanek.

Vodilne smernice za novo leto so naslednje:

1. Kdor ima čast vršiti javno službo, mora izpolnjevati svojo nalogo v edinem interesu množice državljanov in biti zgled v vsakršnem udejstvanju svojega javnega in zasebnega življenja.

2. Normaliziranje gospodarskega življenja pokrajine na vseh področjih in pospeševanje produktivne delavnosti, zlasti kar se tiče poljedelstva, ki tvori hrbtenico gospodarstva te dežele.

3. Čedalje večji razmah dela za pomno delovnemu ljudstvu.

4. Izvršitev načrta javnih del, s čimer bi bila podana možnost dela za vse.

Gospodje župani, ob povratku na svoje sedeže nesite moj srčni pozdrav

delavnemu ljudstvu, ki mi je ob priliki mojih številnih obiskov v pokrajinskih središčih prišlo naproti odkritosrčno in z izrazi hvaležnosti do Italije.

Strnite svoje vrste okrog italijanske zastave in liktorskega simbola, svetih znamenj pravičnosti in varne bodočnosti.

Bodite trdno verjeni, da je sovrážnikom človeštva Bog že določil konec.

V veri, v ljubezni do domovine, v lojalnosti do velike Države, katere del ste in boste in ki se jo boste naučili čedalje bolj ljubiti, naj slovenski narod nadaljuje svoje delo za lastni blagor in za blagor bodočih rodov.

Tovariši!

Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju! Vsi navzočni so se navdušeno pridružili vzklikom Eksc. Visokega Komisarja, čigar izvajanja so že prej ponovno prekinjali z izrazi odobranja.

V Salzburgu sta se 29. in 30. aprila sestala Duce in kancler Hitler in razpravljala o sedanjem položaju in bodočem vodstvu obeh držav na političnem in vojaškem področju. Razgovori so potekali v duhu tesnega prijateljstva. Političnih razgovorov sta se udeležila zunanja ministra obeh držav, vojaških razgovorov pa šefa generalnih štabov obeh držav, general Ugo Cavallero in maršal Keitel. Navzočna sta bila tudi veleposlanik v Berlinu Dino Alfieri in nemški veleposlanik v Rimu v Mackensen, razen tega pa še drugi vojaški dostojanstveniki. Posebej sta se sestala zunanja ministra Ciano in Ribbentrop, niumim razgovorom sta pa prisostvovala poslanika Alfieri in v Mackensen.

Zvezni tajnik Orlandini je za obletnico ustave Ljubljanske pokrajine poslal Eksc. Vis. komisariju tole brzojavko: Ob prvi obletnici priključitve nove italijanske pokrajine Ti pošiljam navdušen pozdrav Crnih srca in Ti izražam svoje goreče tovariške čestitke. Živel Duce! — Zvezni tajnik Orlandini.

Uspešno bombardiranje Aleksandrije, Malte in Port-Saida

Sestreljena angleška letala in uničena oporišča

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja svoje 697. vojno poročilo:

V puščavskem predelu jugovzhodno od Mekilija smo odločno odbili napad sovražne kolone, ki jo je podpiralo oklepno orožje.

Naša bojna letala so uspešno s strojnimi obstreljevala tabore in zbirališča sovražnih avtomobilov blizu Tobruka.

Protiletalska obramba je sestrelila sovražni bombnik vrste »Wellington« pri napadu na Marbutu.

Nemško letalstvo je večkrat ponovilo napad na pristanišča in letališča na Malti ter je zadelo in po večini uničilo skladišča orožja, tovarne, vojašnice, plavalno naprave; prav tako so težko poškodovala mnoga letala na tleh kakor tudi protiletalsko topništvo.

Letalske skupine Osi so brez ozira na neugodne vremenske razmere poletele nad Aleksandrijo v Egiptu, kjer so močno bombardirale vojaško luko.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 30. aprila naslednje 698. vojno poročilo:

Na cirenaiškem bojišču živahno delovanje naših izvidniških patrulj, ki ga je oviral silovit pešeni vihar.

Naša letala so z uspehom napadla pristanišče v Tobruku in obstreljevala s strojnimi sovražna zbirališča avtomobilskih vozil zapadno od trdnjave. Nemški lovci so sestrelili eno letalo tipa Curtiss.

Nemške in italijanske enote so ponovno bombardirale Malto in dosegle obsežne uničevalne učinke.

Izvidniško letalo Kr. mornarice, ki je spremljalo neki konvoji v srednjem Sredozemlju, je zmagovito zavrnilo napad treh letal Bristol-Blenheim in

eno izmed njih težko zadelo. Naše letalo, poškodovano med spopadom, se je vrnilo na oporišče s tremi ranjenci.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 2. maja naslednje 700. vojno poročilo:

Na cirenaiškem bojišču živahno delovanje topništva. Naše topništvo je učinkovito obstreljevalo sovražna oklepna vozila in jih prisililo k umiku.

Med sovražnim letalskim napadom na Bengazi je bilo poškodovanih nekaj poslopij; žrtev ni bilo.

V dolgem poletu so italijanska in nemška letala dosegla Port Said in ga bombardirala. Nastali so obsežni požari na področju ciliev, ki so bili večkrat zadeti.

Tudi proti Malti so letalski oddelki Osi, ki so podnevi in ponoči ponavljali svoje močne napade na letalske in pomorske naprave na otoku, nadaljevali svoje uničevalno delo.

V pogostih stikih s sovražnimi letali so nemški letalci sestrelili tri letala tipa Spitfire. Več drugih angleških letal so zažgali in uničili na tleh.

Odredba

civilne in vojaške oblasti

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega Zbora na podstavi razzasa z dne 24. aprila 1942-XX objavlja:

Zvečer dne 28. aprila t. l. so oboroženi komunisti v Radohovi vasi izdaljsko streljali proti našemu vojaškemu vlaknu, pri čemer so ranili štiri vojake, od teh dva težko.

Ker je preteklo 48 ur, ne da bi se izsledili povzročitelji zločina, je bilo odredeno, da se zaradi izvršitve določil razzasa od 24. aprila t. l. ustrelita dve osebi, zanesljivo krivi komunističnega udejstevovanja.

Usmrtitev je bila izvršena danes ob 8. uri.

Ljubljana, dne 1. maja 1942-XX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli s. r.
General
Poveljnik XI. Armadnega Zbora
Mario Robotti s. r.

Duce je zbral 29. aprila prefekte 98 pokrajin in Vis. komisarija Ljubljanske pokrajine k poročilu v Beneškem palaču v Rimu. Sestanka so se udeležili tudi Tajnik Stranke, državni podtajnik za notranje zadeve, minister za kmetištvo, gozdove in ljudsko kulturo in drugi dostojanstveniki. Duce je najprej razpravljal o položaju in sedanjim vojni in omenil, da je največja težava pač s prehrano zaradi pomanjšanega uvoza spričo vojnih razmer in zaradi povečanja prebivalstva priključeni pokrajini. Poudaril je pa, da bo oblast strogo nastopila proti izdajalcem naroda glede prehrane. Zagotovil je, da pripravljajo takšne ukrepe, ki bodo zagotovili kruh italijanskemu narodu. Glede denarja je Duce dejal, da so po njegovem govoru 26. marca ustavili nakup nepremičnin in da bodo preprečili sleherni podobni pojav. Nato je Duce govoril o pomenu industrije in pozval prefekte, naj skupaj s fašisti skrbijo za sodelovanje ljudstva v sedanjim vojni. Njegove besede so navzočni sprejeli z navdušenimi manifestacijami. Nazadnje je izpregovoril minister Pareschi o prehranjevalni politiki.

Prodajo in porabo vina z nižjim odstotkom alkohola dovoljuje odlok, ki ga je dne objavil rimski Uradni list. Rdeče vino sme imeti 9 od-

Roma: L'offerta della lana per i combattenti. — Rim: Zbiranje volne za bojevnike.

otokov alkohola, belo 8, prav tako je dovoljeno prodajati tudi pelinkovec s 15 odstotki alkohola. Odlok dovoljuje prodajo omenjenih alkoholnih pijač samo do 14. novembra 1942.

Rimski »Uradni list« je 1. maja objavil ministrski odlok, po katerem je prepovedano izdelovati hladilne omare za domačo uporabo, izdelane v celoti ali delno iz kakršne koli kovine, električne boilerje za segrevanje vode v kopalnicah, grelce za domačo uporabo električne peč in električne kuhinjske aparate, kadi za kopalnice in radiatorje. Omenjene predmete je dovoljeno prodajati do 1. julija, če so izdelani še pred 1. majem, ko je ta odlok stopil v veljavo.

Zvezni Tajnik Orlando Orlandini je v spremstvu zaupnika CONIA obiskal ljubljansko športna društva. Oglel si je najprej športne naprave kluba Ilirije, plavalni bazen, tenišče in jarkoatletsko igrišče. Nato si je ogledal še naprave »Hermesa«, »Planine« in igrišče SK Ljubljane. Povsod se je zanimal za razmere, za njihovo izboljšanje in izpopolnitev. Sprejeli so ga predsedniki in voditelji klubov. Zvezni Tajnik jih je izpodbujal k še večji delavnosti.

Maksimalne cene povrtnin in sadju je določil Visoki Komisar za ljubljansko pokrajino. Cene sme stati največ 9,50 L kila, rdeči korenček 4,35 L, cvetača 4,45 L, glavna solata 5,30 L, rdeči radič 8 L, pomaranče I. vrste 8 L, II. vrste 6,10 L, jabolka I. vrste 8,85 L, II. vrste 7,80 L, limone 2,90 L.

Obvezno cepljenje zoper davico je odredil Visoki Komisar za ljubljansko pokrajino. Cepljenje je obvezno za vse otroke med 18. mesecem in 10. letom starosti, ki prebivajo na ozemlju ljubljanske pokrajine. Cepljenja so oproščeni samo tisti otroci, o katerih zdravnik ugotovi, da so slabotni, jetični, bolehalo na ledvicah ali sru ali so pa že imeli davico in bili tudi cepljeni. Javno cepljenje bo zastopil, opraviti ga morajo občinski zdravniki.

Nov železniški vozni red je stopil 4. maja v veljavo na vseh progah ljubljanske pokrajine in sploh v vsej italijanski kraljevini. Novi vozni redi so nabiti na žel. postajah.

Od 1. maja dalje mlekarice iz Device Marije v Polju ne dostavljajo več mleka zasebnikom. Prehranjevalni zavod Vis. komisariata za ljubljansko pokrajino javlja zato vsem strankam teh mlekaric, da bodo dobili nabavne knjižice za mleko v svojih rajonskih mlekarnah. Stranke, ki morda teh knjižic ne bi dobile v mlekarnah, naj pridejo ponje osebno v urad za razdeljevanje mleka v Maistrovi ulici 10.

Ljubljanska mestna občina je letos poskrbela, da bo v Ljubljani obdelan silehni košček zemlje. Plug je zarazal brazde celo v trate Zvezde; mestna vrtnarija bo tu zasadila nizki fižol. Na Valvazorjevem trgu in pred banovinsko hranilnico bo 20 družin obdelalo zemljo. Prav tako je občina dodelila manj premožnim tudi park na Rimskem trgu, svet za rimskim zidom, ves Ambrožev trg, Marmontov trg in zemljišče okrog Kolezije. Tudi otroško igrišče pri cerkvi v Mostah in zemljišče pri gasilskem domu v Mostah bodo zasidili. V gredah za Jankopčevim pavilonom v Tivoliju nas letos ne bodo mamile s svojim vonjem flokse, zato bomo pa lahko opazovali, kako raste ohrovt, por, zelena in še kaj drugega. Tudi na nekdanjem igrišču Atene so že posejali oves in deteljo za kunce in koze. Nekdanji šolski vrt v Koleziji in posestva pri Kolmanovem gradu letos ne bo krasila trava, ker so vsi zorali in zemljo zasidili s povrtnino.

Učenci IV. deške ljudske šole in I. deške in dekliške šole, ki so doslej imeli pouk v šoli na Prulah, imajo od ponedeljka 4. maja dalje pouk v šoli na Grabnu, kjer je objavljen tudi urnik posameznih razredov.

Zdravstvena avtokolona bo brezplačno vršila svojo službo v Ljubljani, in sicer v deškem vzgajališču na Selu dne 11., 12., 13., 15., 16., 18., 19. in 20. maja ter v Salezijanskem zavodu na Rakovniku 21., 22., 23., 25., 26., 28., 29. in 30. maja. Zdravljenja potrebni naj se prijavijo na omenjenih mestih ob imenovanih dneh od 8.30 do 12. ure in od 15. do 17.30 ure.

Italijanski listi so za 42. letnico japonskega cesarja Hirohita objavili uvodnike, v katerih poveljujejo njegove sposobnosti in vrline kot državnika in kot človeka. Zlasti poudarjajo njegov pomen v času, ko Japonska prispeva svoj delež k novemu redu na svetu.

Zbiranje volne se je pričelo konec aprila po vsej Italiji. Dosedanji uspehi kažejo, da presega vse pričakovanje. Prebivalstvo z veliko vnošo zbira volno in volnene predmete in jih prinaša na zbirališča. V Rimu so postavili šotore Rdečega križa na trgih, kjer je zbiranje volnenih predmetov v rokah mladinske organizacije G.I.A.

Sejmi za plemensko živino v Koveju, določeni za dni od 5. do 8. maja, so preloženi na pozneje. Datum bo o pravem času razglašen.

Vojaške sodne pravice, ki jih ima vrhovni poveljnik Italijanske Oborožene Sile, so s posebnim dekretom dobili vrhovni poveljniki italijanske vojske v Grčiji in na Egejskih otokih, guverner v Črni gori in poveljniki italijanskega ekspedicijskega zbora na vzhodni fronti, vsak na svojem območju. S tem jim je dana tudi pravica pomilostitve v primerih smrtnih obsodb.

Letošnji milanski velesejem je imel po poročilu uprave velik uspeh. Razstavljalo je 5593 razstavjalcev iz 18 držav. Kljub vojni so bili razstavne prostore povečali in zgradili ter prenovili nekatera poslopja. Število obiskovalcev je doseglo blizu 2 milijona.

Izmenjava blaga med Italijo in Slovaško se je prvo četrtletje letošnjega leta znatno pomnožila. Lani decembra zastopstvi obeh držav določili izmenjavo za letošnje leto na 400 milijonov Ks. Če v prvem četrtletju se je povečal slovaški uvoz iz Italije na 111 milijonov (lani 55 milijonov), slovaški izvoz v Italijo pa znaša 70 milijonov (lani 23 milijonov). V kratkem se bodo začela nova gospodarska pogajanja glede izmenjave blaga.

Papež Pij XII. je sprejel v avdienco skupino Hrvatov pod vodstvom zagrebškega nadškofa dr. Stepanca.

Roma šteje po stanju konec meseca marca 1.437.778 prebivalcev.

Šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem je objavil, da morajo tisti, ki hočejo prodati ali dati v najem zemljišča, prositi za dovoljenje deželnega svetnika v Celju. Brez njegove odobritve pogodbe niso veljavne.

Plitvička jezera bodo po poročilih hrvatskih listov, na predlog trgovinskega ministrstva proglasili za narodni park.

Bolgarija bo prodala Nemčiji 45 milijonov litrov vina po pogodbi, ki sta jo podpisali zastopstvi obeh vlad.

Madžarska vlada je vzela obrtno dovoljenje vsem židovskim lekarnarjem in namerava razpustiti socialdemokratsko stranko, katere člani so po večini Židje. Hkrati je predsednik vlade Allay izjavil, da bodo strogo nastopili proti tistim Židom, ki na videz prodajajo svoja posestva, in tudi tistim arijcem, ki na videz kupujejo židovska posestva.

Bolgarski kralj Boris je pretekli teden obiskal sedeno Tracijo in si ogledal nekaj mest. Ko se je vrnil v prestolnico, je takoj sprejel predsednika vlade.

Izdajanje koledarjev so v Nemčiji omejili. Ze lani so zmanjšali količine papirja, namenjenega za tiskanje koledarjev, letos so pa izdali o tem nove navedbe. Izdajanje reklamnih koledarjev je sploh prepovedano, dovoljeni so pa koledarji v strokovnih in znanstvenih knjigah ter letopisih.

1. maj bodo od letos dalje na Hrvaškem praznovali kot državni praznik. Ta dan bo počivalo vse delo, delavci bodo imeli pa vseeno pravico do svojih mezd. Korporacijski minister ima pravico, da ta praznik iz gospodarskih in koledarskih razlogov

prestavi za nekaj dni nazaj ali naprej. Letos so Hrvti namesto 1. maja imeli državni praznik 2. maja.

Hrvatsko kmetijsko ministrstvo poziva kmete, naj sadi čim več oljnice predvsem sončnice in buč. Oljnice naj sadi zlasti ob železniških progah in deželnih cestah, kjer zemlja ni obdelana.

Novo železniško progo Okučani-Bosanska Gradiska-Banialuka je začelo graditi hrvaško železniško ministrstvo. Nova proga bo vezala glavno železniško progo Zagreb-Zemun z drugim glavnim hrvaškim mestom Banialuko.

Na zagrebškem velesejmu je zlasti zanimiv zdravstveni oddelek. V njem nazorno prikazujejo statistične podatke o zdravstvenih razmerah v neodvisni hrvaški državi.

Velike povodnje v Srbiji so napravile na posevkih precej škode. Zlasti občutno so narasli Nišava in njeni pritoki. Del mesta Niša, ki leži ob reki, je preplavila voda, vendar človeških žrtev ni bilo.

8000 ha zemlje so posejali s pšenico v valjevskem okraju v Srbiji. Posejali bodo tudi koruzo in ječmen in posadili krompir. Seme za ječmen je dala kmetom na razpolago valjevska divovarna.

Film o bojih romunske vojske z naslovom »Sveta vojska« so predvajali pretekli teden v Bukarešti. Film kaže boje romunskih čet proti boljševizmu. Predstave se je udeležil tudi kralj Mihael s kraljico-materjo. Navzočni so bili tudi vsi člani vlade in diplomatskega zbora.

1. maja, ki ga v Nemčiji proslavljajo kot narodni praznik, letošnje leto niso praznovali. Oblasti so odredile, naj prebivalstvo ne izboža zastav in ne krasi hiš s cvetjem. Ta dan je bil običajen delavnik.

Bolgarija je uvedla obvezno negotovinsko plačilo pri večjih zneskih. S tem hoče vlada zmanjšati obtok bankovcev, ki je zadnje leto precej narasel. Med bankami so odslej prepovedana plačila v gotovini, zato jih morajo poravnati samo z nakazili. Prav tako smejo trgovska podjetja vsote čez 100 levov poravnati samo s čeki. Plačila davkov in carin ali plačila za dobavo državnim ali samoupravnim uradom, presegajoča 30.000 levov, je treba nakazovati s čeki. Obtok bankovcev se je namreč lani dvignil s 6,5 milijarde na 13,5 milijarde levov.

Gospodarske zbornice so popolnoma preuredili v Nemčiji. Namesto dosedanjih 205 trgovinskih industrijskih in obrtnih zbornic so ustanovili 40 pokrajinskih gospodarskih zbornic, ki bodo prevzele delo vseh prejšnjih zbornic. V njih, kjer so bile doslej zbornice, a jih odslej ne bo, bodo po potrebi ustanovili podružnice. Izpremenili bodo tudi področja zbornic, ki so se doslej nanašala na prejšnje deželne meje. Zdjaj bo vsaka pokrajina posebno področje gospodarske zbornice.

Zbiranje židovskih kožuhov so priredili na Slovaškem. Oblasti so Hlinkovi mladini poverile nalogo, naj zbere vse židovske kožuhe, ki jih je skupaj 21.889, v vrednosti 4 milijonov Ks. Uporabili jih bodo v vojaške namene.

Svicaarsko diplomatsko zastopstvo na Japonskem, ki zastopa tudi angleške interese in interese Združenih držav, je prevzelo še argentinsko zastopstvo, ker novi argentinski poslanik zaradi vojne ne more odpotovati na svoje mesto.

Novo radijsko oddajno postajo bodo postavili v Monacu. Imenovala se bo Radio Monte Carlo.

Usnjeni izdelki se dajo dobro prebarvati le s specijalno barvo za usnje. Zaloga barv in aceton: Efaks, Napoleonov trg.

Vato za odeje, šivanje odej, tapetiranje in popraviljanje zof nudi najugodnejše Dolničar, tapetništvo, Celovška cesta 102, pri policiji.

Glavni pooblaščenec za uporabo delovnih sil v Nemčiji gauleiter Sauckel

je pretekli teden izjavil, da sedanjí položaj zahteva takojšnje in neobhodno totalno mobilizacijo vseh delovnih sil, torej tudi listih, ki so jih doslej pustili v nemaru, bodisi v Nemčiji ali državah, ki z Nemčijo sodelujejo v tej vojni. Izjavil je, da bo Nemčija postopno pomnožila število delavcev iz tujih držav, da bo tako zagotovila zmago Nemčije in njenih zaveznikov. Zato — je poudaril — evropska solidarnost ni gola fraza brez resnične vsebine.

Izpremembo sodstva so uvedli na Hrvaškem. Proti razsodbam naglih in izrednih sodišč doslej ni bilo priziva, novi zakon pa pooblašča vsakega državnega tožilca, da lahko razsodbe teh sodišč zavrta po zakonskih predpisih. Sodbo potem lahko sodišče potrdi ali zavrne. Prav tako lahko pravosodni minister potrdi ali zavrne odloke komisije za preiskavo premoženjskih razmer bivših politikov.

Pri nakupu nepremičnin, ki so postale nemška državna last, ker so bile zaplenjene ali zato, ker so njihovi lastniki zbežali, bodo imeli prednost nemški vojniki. Zato so do nove uredbe nemškega finančnega ministra odgodene vse druge prodaje tega imetja.

Zenskam v Zagrebu je policija prepovedala voziti avtomobile, ki so v javni službi. To prepoved je izdala zagrebška policijska oblast.

Za poročene delavce in javne nameštence je predpisalo korporacijsko ministrstvo v Zagrebu posebne doklade. Po novi uredbi bodo dobivali delavci in nameštenci, ki imajo več ko dva otroka, za vsako osebo po 150 kun na mesec.

Hotel »Moskva« v Beogradu je po prenovitvi oddala v najem Poštna hranilnica v Beogradu. Hotel je zdaj eden najsodobnejših ter razpolaga s 100 sobami s približno 140 posteljami. V kavarni bo prostora za 1000 gostov.

Otroka z dvema glavama je rodila pred nekaj dnevi neka revna kmetica iz okolice Loznice v Srbiji. Otrok je bil popolnoma razvit in je imel tudi dva vratova. Po mnenju zdravnikov bi otrok lahko živel, če se ne bi bil zaдушil pri težkem porodu.

Vse Hrvate v Bolgariji, predvsem pa v novo priključeni pokrajini Makedoniji je hrvaški poslanik v Sofiji, dr. Židovec, pozval, naj se vrnejo v domovino. Vsem tem Hrvatom in njihovim družinam bo hrvaška vlada dala na razpolago potrebno zemljo in stanovanjske prostore.

Proračun beograjske mestne občine za leto 1942, predvideva 263 milijonov dinarjev izdatkov. Primanjkljaj bo občina krila z 80%nim povečanjem vseh občinskih doklad.

Zdravstveni dom v Veliki Kikindi so pretekli teden izročili njegovemu namenu. V domu bo posvetovalnica za mlade matere in zakonce, imel bo pa tudi poseben oddelek za obsevanje. V domu se bodo pa zdravile le nemške družine.

Kurjenje s premogom so s prvimi pomladanskimi vremenom v Nemčiji popolnoma ukinili. Nemški državni urad za premog je objavil, da vsak, kdor ne kuri s premogom, zmanjšuje porabo premoga in tako pomaga k zmagi.

Avtomobile za invalide brez nog so pričeli izdelovati v Spandau v Nemčiji. Vozila so tako narejena, da jih je moči krmiti samo z rokami. Invalidi dobijo vozilo od države brezplačno za izvrševanje svojega poklica, hkrati jim pa poravnajo vsak mesec sproti tudi vse izdatke. Ko ne bo več primanjkovalo bencina, bodo lahko poleg izvrševanja svojega poklica delali izlete, ki si jih sicer ne bi mogli privoščiti.

Pol milijona mark je darovala beograjska radijska postaja Hitlerju za 53. rojstni dan. Denar je postaja nabrala iz različnih prispevkov, ki so jih poslali vojaki in zasebniki iz raznih nemških krajev.

Do 10. maja v Nemčiji ne smejo saditi fižola. V listih je izšlo uradno opozorilo, ki svari vse tiste, ki bi hoteli prezgodaj saditi fižol, da bi jim ga slana in mraz uničila.

Poseben spominski žig na zadnji Hitlerjev govor so nedavno izdali z napisom »Grossdeutscher Reichstag 26. April 1942«. Na žigu obkroža hrastov venec kljukasti križ. Nemec, ki hoče imeti ta spominski žig, mora poslati kuverto z nalepljenimi znamkami na poštni urad v Berlinu, kjer jih bodo žigosali le nekaj dni.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: inž. Stanko Završček in gđc. Lada Lapanjčeva; g. Edi Leskovec, strojni ljudske tiskarne, in gđc. Ciria Tekavčeva, uradnica Okrožnega urada; dr. Janvid Flerš in gđc. Lilian Klemenčeva; g. Ervin Kolaric, poštni uradnik, in gđc. Olga Primčeva, profesorica glasbe; g. Miro Stepančić in gđc. Iva Strojanova. Bilo srečno!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Karla Kratochvílova; Ema Petrovičska; Marja Windischerjeva, poštna uradnica v pok; 51 letni dr. Srečko Puher, zobozdravnik; Marja Kadunčeva; 22letna Vidolka Zajčeva; Marja Dolenčeva; Josipina Medenova. V Dolu pri Ljubljani: Josip Reich, šolski upravitelj in posestnik. V Devici Marji v Polju: Zulovec Mirko, briv, ski pomočnik. V Dravljah: 3letna Marja Ferjančičeva. V Mariboru: 30letna Antonija Megličeva; 67letna Katarina Antlogarjeva; 90letna Marija Grabova; 31letni Feliks Obrecht, železniški delavec. V Celju: 70letni Anton Cvahte, višji davčni inšpektor v pok. V Pobrežju pri Mariboru: 67letni Simon Pelnik. V Dogašah pri Mariboru: 75letna Ivana Krajeva. V Cerkljici: Binko Pogačnik, indust. V Kroni: Elizabeta Kokaljeva. V Trzinu: Franc Babič, bivši trgovec. V Splitu: Olga Sirocva. Naše sožalje!

ŠPORTNI TEDNIK

XXIV. kolo v prvenstvu

24. kolo prejšnje nedelje je spet nekoliko ovilo v meglo sam vrh razpredelnice. Evo rezultatov:

Modena-Livorno 3-0, Napoli-Ambrosiana 0-1, Bologna-Lazio 2-2, Juventus-Liguria 3-0, Genova-Torino 4-3, Roma-Triestina 0-0, Milano-Venezia 1-1, Atlanta-Fiorentina 2-1.

Izidi s tekem Roma-Triestina, Genova-Torino in Milano-Venezia so bistveno vplivali na zbolikovanje razpredelnice vrha. Po zaslugi Genovez je Roma spet v vrhu, samo z boljšim količnikom. Zasluha Triestine je, da ni Roma v čistem vodstvu. Milano je dovolil Veneziji pol izkupička, tako da to ločijo samo tri pikke od vrha. V šestih tekmah, kolikor jih je še igrati, se taka razdalja da še vedno premagati.

Vrh torej še ni čist in velja to tudi za sredino. Pač pa je konec dovolj jasen. V prihodnji sezoni se bosta ločila iz elitnega društva Modena in Napoli, ki nimata nobenih nad. da bi se še rešila.

Milano-Venezia je imela največji obisk: skoraj 25.000 gledalcev je bilo na tekmi. Genova-Torino in Roma-Triestina sta dosegli po 15.000, vse ostale prireditve mnogo manj. Dobrih 80.000 gledalcev je bilo na vseh osmih tekmah skupaj.

V Budimpešti so imeli razprodano igrišče. Madžarska-Nemčija je privabila okoli 40.000 ljudi. Borba je morala biti zelo dramatična, sodeč po poteku. Ob odmoru je bilo 3-1 za domačine, na koncu pa 5-3 za goste. Tekmo je zelo dobro sodil Barlassina.

Svicaarski v nedeljskem prvenstvenem kolu zabeležili te rezultate: Chaux de Fonds-Lausanne 1-2, Grenchen-Lugano 3-2, Luzern-Cantonal 4-1, Nordstern-Young Boys 1-1, Servette-St. Gallen 5-1, Young Fellows-Grasshoppers 1-1, Zürich-Biel 9-3.

Francozi so igrali pokalni finale: Red Star-Lens 1-1 (v Parizu).

Osemnajsta krožna po Toscani je bila prava senzacija. Zmagal je neodvisnež Ortelli iz Faenze v 17:33,45 (253,9 km ali 33,789 na uro). Ta dirka je bila obenem tretja v vrsti onih, ki štejejo za »vojno krožno po Italiji; Ortelli se je uvrstil med vodilno trojico v tem tekmovanju. O. C.

ADELAIDA VZTRAJA DO KONCA

SKRIVNOST HOTELA RICHELIEUJA

»Bojim... bojim se, da je vaša žena... da...« Moje grlo je bilo iznenada čisto suho. »Nedvomno je imela Annie vzrok za to, da vas ni... obvestila o tem, da je zapustila službo.« S široko razprtimi očmi je strmel vame. »Svoji živ dan ni imela skrivnosti pred menoj, Miss Adamsova.« V svoji vnemi, da bi me prepričal, me je zgrabil za laket. »Prosim, me je celo, naj jo naučim Morsovih znakov in pogosto, ko nisva mogla nemoteno govoriti, sva si trzojavljala ljubzenska pisma. Razumete, tako s prstnimi členki sva trkala na stol ali na mizo. To se nama je zdelo strašno zabavno.« Njegovi prsti so se tesneje oklenili moje lakti. »Ne morem verjeti. Moja Annie me ne bi zapustila zaradi druge službe... ali zaradi drugega moškega.« »A tukaj je ni bilo, odkar je včeraj opoldne končala službo.« »Povem vam, da ni prišla iz hiše.« Nejeverno sem ga pogledala. »Nikarte...« »Pazil sem. Iz hotela ni stopil.« Takrat me je iznenada obšlo navdahnjenje, ki me je privedlo tako blizu smrti, da še danes nerada mislim nanj. »Bog nebeški!« sem polglasno izdala in sem se morala okleniti naslonjalca bližnjega stola. Vse mogoče značilne okoliščine, ki so bile svojčas zbudile mojo pozornost, me da bi našla pojasnila zanje. Zdal

so se izoblikovale v celoto; njenega strahotnega pomena se niti dojeti nisem upala. »Ali... ali ste sporočili policiji, da je vaša žena izginila?« sem hlastno vprašala. Prebledel je. »Menda ne mislite, da se il je... kaj strašnega pripetilo?« Trepetal sem po vsem telesu. Najrajši bi deset različnih reči hkrati naredila. Hitro sem pogledala na uro. Bilo je dvajset minut čez dve. Tisto sekundo mi je začelo živčno trzati v desnem očesu, česar se še do danes nisem čisto iznebila. »Počakajte me tukaj,« sem vzkliknila in sem moža male Annie posadila v enega izmed klubnikov. »Ne ganih se, dokler se ne vrnem. Z vami pojdem k nadzorniku Bunyanu, a poprel... moram še nekaj drugega opraviti.« Da le ne bi prišla prepozno, mi je šinilo skozi možgane, ko sem hitela iz veže in skozi dolg hodnik med lepimi saloni in kuhinjo. Brččas sem bila precej strahotna na pogled, ko sem v divji naglici odprla kuhinjska vrata. V kuhinji si je ernaška pomivalka Bella pravkar pripravovala umazan predpasnik. »Tisto dekle... natakarica Gloria! Ali je že odšla?« sem zahlipala. »Ne, madam,« je odgovorila Bella, ne da bi jo moja nenadna prikazen vrzla iz ravnotežja. »Hvala Bogu,« sem dihnila. »Druge dekleta so odšla ob dveh,

a Gloria gre za zmerom in mora počakati, da ji šef napiše ček.« »Brž... kje je?« »Spodaj v izbi za preoblačenje, se sladi, se mi zdi. Vsekako še nisem slišala, da bi bila prišla gor.« Pozabila sem bila, da se nekatere natakarice preoblačijo v majhni kletni sobi. »Sreč mi je utripalo do grla, ko sem tekla iz kuhinje in daleč po hodniku. Da, vse se je čisto logično ujemalo. Zdjaj sem naposled vedela, zakaj skoraj vsa dekleta, ki jih je najel Cyril Fancher, niso imela žive duše na svetu, tako da ni niti vrana zakrakala za njimi, če so izginila, kakor da bi se v zemljo vdrla. Vedela sem tudi, zakaj jim je branil, da bi se z gosti razgovarjale, zakaj niso dolgo ostale in zakaj so bile vse mlade, sveže in ljubke...« »O Bog,« sem zajejala, »daj, da pridem o pravem času!« Ze pogosto sem bila v Richelieujevi kleti, a še nikoli nisem šla vanjo po ozkih stopnicah, držčih med kuhinjskimi vrati in vhodom za službenice. Pod vežo je velik prostor za kovečee, kamor sem se pogosto peljala z dvigalom, da sem shranila svoje zimске krznenе reči. Ko sem hitela po stopnicah navzdol, sem se domislila, da ne vem, kje je soba za preoblačenje, v kateri naj bi bila zdaj Gloria Larue. Na srečo je strme stopnice razsvetlevala velika žarnica, pritrjena nad zgornjo stopnico. Približno v sredi zavijejo stopnice iznenada ostro proti desni. S sredine stopnic sem zagledala naravnost pred seboj vhod v kurilnico s kotlom. Čeprav je bil hodnik le slabozaravtveljen, se mi je zdelo, da sem spoznala tudi vrata sobe za preoblačenje poleg pralnice. Bila so sicer zaprta, a razločno sem slišala šumljanje vodovoda.

»Hvala Bogu,« sem dihnila, »še je notri!« Tisti trenutek je luč nad menoj na lepem ugasnila. Objela me je tako neprodna tema, da še roke pred očmi nisem videla. Mislim, da mi je srce za nekaj trenutkov nehalo utripati; kri mi je otrpnila v žilah. Nekaj sekund se nisem mogla ne ganiti ne misliti... Potem pa na lepem zaslišim rahle korake, prihajajoče bliže in bliže in z njimi strahotno, sopečo dihanje, kakor hropenje divje zveri. Ali prihaja od zgoraj ali od spodaj, kajpak nisem mogla razločiti, tako mi je kri butala v ušesih. Potlej sem se s pridruženim krikom obrnila in iztegnila roke, da bi se ubranila nečesa grozotnega. Prihodnji mah so se tiste strahotne, davče roke oklenile mojega vratu in me čedalje bolj stiskale za grlo... 17. poglavje Počasi so rdeči kolobarji, ki so kakor blazni krožili pred moimi očmi, izginili, in zdelo se mi je, kakor da krč v grlu in pljučih popušča. Zajela sem sape... potem še enkrat, in nato sem začela hlipati, tako hropečče, da so me samo ušesa bolela. »Pomirite se, Adelaida,« sem zaslišala glas Stephena Lansinga nekje čisto blizu. Okrog mene je bilo še črno kakor v rogu. Moj odpor je bil ob zvoku zapunega glasu pri kraju, in zdaj, ko sem bila toliko pri moči, sem začela tuliti, kakor da bi me iz kože devali. »Tak dajte not!« je zamrmral Stephen čisto blizu moje rame in me objel. »Tako, kar naslonite se name!« To sem tudi storila, hkrati obupno trudeč se, da bi si ohranila poslednji ostanek razuma. Ko je nadzornik minuto pozneje zgoraj na stopnicah prizgal luč in z

revolverjem v roki planil po stopnicah navzdol za njim pa prav tako oborožen Sweeney, naju je našel v pristrčnem objemu. »Spet so naju dobili in flagranti!« je zamrmral Stephen Lansing. Nadzornik je tako hitro obstal, da je vrli Sweeney krepko obsedel na zadnji plati. Oba sta s sredine stonjic osupla strmel v naju. Kako sem prišla v klet, si takrat kajpak še nisem mogla razložiti. »Oho,« se je ujezil Mr. Sweeney, »spet nedolžen randevu, kaj?« Nadzornik je pa presenečen gledal temnorodeče sledove davljenja na mojem vratu. »Kaj se vam je zgodilo, Miss Adamsova?« je vprašal razburjen. Med tem časom sem si toliko opomogla, da sem se osvobodila Stephenevega objema. Hkrati sem poskušala biti na pogled čim bolj dostojanstvena; zato sem pripela ponarejene kodre, ki so mi bili zlezli na nos, spet tja, kamor so spadali. »Mislim, da je precej jasno, kaj se mi je zgodilo, gospod nadzornik,« sem hladno odgovorila. »Torej vas je morilec napadel?« je vzkliknil nadzornik Bunvan. »Nekaj ali nekdo me je vsekako napadel, to drži.« »Kje je? Ali ste ga videli? Kam je izginil?« To in še celo vrsto vprašani sta mi hkrati nasula nadzornik in njegov spremljevalec. »Na vsa tri vprašanja lahko samo tole odgovorim: ne vem,« sem rekla izžrpana. »Na lepem je luč ugasnila in... ne vem niti, ali se je splazil k meni od zgoraj ali iz kleti. Iznenada je bil tu, hropeč kakor divja zver, in potem... potem so me njegovi prsti stisnili za vrat.«

Listek „Družinskega tednika“

Hipermangan v gospodinjstvu

Napisala Ida Wegnerjeva

Kalijev permanganat, znan pod imenom hipermangan, nam se zdalec ne služi v tisti meri, v kakršni bi ga lahko izkoristili.

Kupimo ga v obliki temnovijoličastordecih kristalčkov. V vodi se izredno hitro raztopi in jo obarvajo z nasičeno vijoličasto barvo. Če takšno raztopino hudo razredčimo, dobi svetlordečo barvo.

Ta kemična snov je odlično oksidacijsko in razkuževalno sredstvo in razen tega še zelo poceni, zraven pa izredno izdatno.

Raztopina hipermangana izgubi v dotiku z organskimi snovmi svojo barvo, pri čemer se tvori neka rjava usedlina. Če jo močno razredčimo, lahko z njo rjavo obarvamo lesene in koščene predmete. Takšne predmete kratko in malo večkrat zaporedno pomazemo s to raztopino ali jih pa — če gre za manjše kose — potopimo v raztopino. Kadar dobe zaželeni barvni odtenek, jih posušimo in natremo s parketnim voskom ter zloščimo. Tako dobe leskečočo se polituro.

Nezaželene rjave madeže, ki jih pusti hipermangan na perilu, lesu ali koži, z lahkoto odstranimo, če jih narahlo pomazemo z zelo razredčeno solno kislino.

Hudo razredčena raztopina hipermangana dá velerazkuževalno ustno vodo. Nekaj kapljic takšne raztopine zadostuje za kozarec vode. Ta sol je ena najdragocenejših ustinih vod, ker ima to svojstvo, da zelo lahko oddaja kisik organskim snovem in s tem odstrani sleherni duh v ustih, ker gnijoče snovi oksidira. Duh po tobacnem dimu takoj zaduši. Ko s to raztopino izplaknemo usta, si osnažimo zobe z ustno vodo, ki ste ji dodali nekoliko poprove mete, ki pusti v ustih osvežujoč okus.

Divjačino, ki začne rada kmalu dišati, če jo pustimo obešeno, položimo v svežo vodo, ki smo ji dodali nekaj kristalov hipermangana. Voda sme biti le malce vijoličasta. Tudi v tem primeru hipermangan zanesljivo razkuži s tem, da mesu oddaja kisik. Če slab duh mesa takoj ne izgine, moramo vodo pogosto menjati in ji vselej dodati nekaj hipermangana.

Mnogi ljudje ne prenesejo duha po morskih ribah in jih zato kot hrano odklanjajo. Tudi v tem primeru nam pomaga hipermangan. Položimo morsko ribo za nekaj trenutkov v vodo s hipermanganom in jo nato oplaknem s čisto vodo. Pogosto zadostuje, če ribo samo hitro potegnemo skozi hipermanganovo vodo.

Hladilnike, v katerih posebno ob vročih poletnih dnehi nastane slab duh in na stenah sluzasta plast, sprostimo prav tako z raztopino hipermangana. Dodamo ga čisti vroči vodi in z njo temeljito umijemo notranjščino hladilnika. Nato pa izplaknemo s čisto vodo. Lahko rečemo, da je brez hipermangana skoraj nemogoče obvarovati notranjščino hladilnika pred škodljivimi klicami. Pomisliti moramo namreč, da sestoji sluzasta usedlina, ki se nabere znotraj hladilnika, iz milijonov bakterij, ki komaj čakajo na to, da bi planile na shranjena živila.

Podobna je zadeva z nočnimi omaricami v spalnicah. V njih ne prevladuje vselej prijeten duh. Slabe »dišave«, ki uhajajo iz njih v spalnico, pa okužujejo zrak v njej in utegnejo postati ljudem nevarne. Zato tudi nočne omarice razkužujemo s hipermanganom. Tudi v zaprtih omarah, v katerih hranimo kruh, po daljši uporabi rado zaudarja po kislem. Ta duh utegne postati celo tako močan, da trpi zaradi njega kakovost kruha. S hipermanganom se iznebimo tudi te nevarnosti. Razen tega moramo omaro izmesti še s čisto vročo vodo. Če omaro, v katerih hranimo

kruh, tako kdaj pa kdaj očistimo in razkužimo, ne bo v njih nikoli vladal slab zrak.

Raztopina hipermangana je izvrstno čistilo za vse vrste umazanih steklenic. Iz dolgoletne izkušnje vemo, da kosci svinca za to ne pridejo v poštev. Pokazalo se je namreč, da pogosto ostanejo drobci na dnu steklenic, pozneje jih pa različne tekočine raztopijo in tako pride svinec v sloveski organizem, kjer pogosto povzroči neljube posledice.

Dobro in varno pa očistimo steklenice z raztopino hipermangana. Z njo napolnimo steklenice in jo nekaj časa pustimo v njih. Celó še tako ostarele usedline se z lahkoto odločijo in potlej jih brez truda odstranimo s čopičem ali ščetko.

Hipermanganovo svojstvo, da močno oksidira, lahko prav tako izkoristimo v mnogih primerih, ko moramo uničiti druge, močno učinkujoče snovi. Na primer, če smo iz nepredvidnosti namazali ogrodeje tople grede s karbolinejem. Ta močno dišeči katran sicer leš odlično konzervira, ker uniči bakterije. Za rastlino je pa njegov duh zelo škodljiv. Setvi v topli gredi, konservirani s karbolinejem, škoduje

Prosimo, nakažite naročnino! Hvala!

močni duh ali jo pa celo uniči, če sploh začne poganjati. Tudi v tem primeru nam bo hipermangan zanesljiva pomoč. Kisik, ki uhaja iz hipermangana, oksidira močno dišeče karbolinejeve snovi. V takšnih primerih vzamemo močnejšo raztopino in z njo izmijemo s karbolinejem pomazane dele. Če je karbolinej zelo nasičen, je treba postopek večkrat ponoviti.

Tudi pri gojenju rastlin lahko s pridom uporabimo zelo šibko raztopino hipermangana. Ker je v hipermanganu mnogo kisikovih snovi, more bolno rastlino ozdraviti, če jo z njim poskropimo. Pri sobnih rastlinah se poslužimo majhnega razpršilca, v vrtovih pa uporabljamo ročne ali strojne razpršilce.

Voda, s katero poskropimo rastline, sme biti samo rahlo rdečkasta. Po

vod, kjer poskropimo s takšno raztopino, lahko rastline vdihavajo mnogo kisika. Zato je priporočljivo ta postopek ponoviti vsakih 14 dni. Od takšnega ravnanja imajo rastline neposredno in neposredno korist. Prvič neposredno izdihavajo kisik, hkrati pa hipermangan zemljo razkuži. Razen tega uniči tudi majhne zajedavce na rastlinah, kakor na primer mešice na vrtnicah in mnoge druge.

Hipermangan dela čudeže, če ga je pravilno uporabljamo. Dolgo je bil čudodelno sredstvo uspešnih vrtnarjev. Zato ga bomo odslej v večji meri kakor doslej tudi mi uporabljali.

BOGOVI LJUBEZNI

Napisal S. Caldwell

Fred Faulkner se je vrnil domov. Družba za raziskovanje morskih globin, ki ga je bila poslala na Južno otocje, je bila več kot zadovoljna z njegovim poročilom in obilnim materialom, ki ga je prinesel s seboj. In tako so ostali tamkajšnji sončni dnevi samo še spomin. Skoraj dve leti je prebil daleč od domovine, dve leti, polni hrepenenja po Evelini. In zdaj je stalo dekletu, ki je mislil, da je zanj že davno izgubljeno, nepričakovano pred njim. V njenih očeh se je zrcalilo prijateljstvo, morda celo več kot prijateljstvo, ko je — kakor mahno, slabo vzvoženo dekletce — vprašala:

»Kaj si mi prinesel, Fred?«

V mislih je prebrskal vse znamenitosti, ki jih je bil prinesel s seboj in ki so se ležale v neodprtih kovčegih, da bi izbral med njimi primerno, edino primerno darilo za Evelino.

»Ali te smem jutri obiskati, Evelina?« je vprašal. In previdno pristavil: »Tebe in tvojega moža seveda.«

Zardela je nekoliko.

»Nisem poročena. Še zmerom mislim na tisto neumnost z Morrisonom, a to je bilo vendar samo...« Ni dokončala stavka.

Drugi dan ji je prinesel pet majhnih slonovinastih bogov, od starosti porumenele kipece s žudnimi obrazi in leskečimi se očesi iz majhen, poslikanih biserov, majhne bogove ljubezni s Tahitija. Bogove ljubezni, ki

so bili neranljivi in ki je iz njih — kakor mu je bil zaupal ranočelnik Launaloa — izhajal svojevrsten čar.

Evelina je bila darila na moč veselja in morda je bila še bolj vesela zaradi Freda, ki se ni bil čisto nič izpremenil in ki — učeni možje so vsaj tako neumni! — ni videl, kako zelo ga ljubi. Njeno ljubimkanje ji je vselej tako neznanstvo zameril. In ko je po neki dobljeni teniški tekmi vsa srušila od veselja poljubila svojega partnerja Mika Morrisona, je Fred na lepem izginil, zakaj mislil je, da se bo po tem dogodku pač kmalu zaročila in poročila in zato ji dolgi, dolgi dve leti ni nič pisal.

»Ti mali bogovi imajo moč, da ti pričarajo ljubezen vsakega moškega. Tisti, ki mu jih podariš ali podtakneš, je ves tvoj,« je rekel Fred z nekoliko grenko, porogljivo slovesnostjo. »In prinesel si mi kar pet talismanov, ti hudobni Fred. Kaj naj neki počnem s petimi razočaranimi moškimi sreci?«

»Kolikor te poznam, mala Evelina, boš morala zelo varčevati, če boš hotela s temi petimi ljubezenskimi bogovi ustreči svojim zahtevam. Bržčas boš že vse zdavnaj razdala, preden najdeš pravega.«

»Misliš?« je rekla zdaj tudi ona nekoliko grenko in porogljivo, a potem se je glasno zasmejala, kakor da bi ji bila šinila imenitna misel v njene muhaste možgane.

Nič več nista govorila o talismanih ljubezni in ko se je Fred poslovil, se mu je zdela Evelina izpremenjena, hladnejša, trpkajša in nekoliko razočarana.

In tako se ni malo začudil, da ga je že drugi dan obiskala, kakor vrtavka smukala po njegovi študijski sobi sem in tja in občudovala njegove zaklade. Ko se je pa sprico njenega zanimanja za njegove raziskovalne uspehe ogrel in ji je začel razlagati in pojasnjevati, je smehljivo se izginila. Aii niso njena mala, očarljiva usta zamrmrala nekaj tako nesposobljivega kakor: »Neumni profesor!« Ko se je vrnil k svojemu delu, je našel na pisalni mizi enega izmed malih, smehljajočih se malikov, ki ga je bila Evelina očitno pozabila. Odločil se je, da ga ji bo vrnil, brž ko bo mogoče.

A učenjaki so zvečne pozabljeni in tako je bog ljubezni več dni pozabljen ležal v predalu Fredove pisalne mize. Ko je hotel Fred premenjati vodo v svojih akvarijih, polnih ribic čudovitih barv iz morskih globin, ki jih je Evelina tako občudovala, je našel na dnu drugega smehljajočega se boga, ki mu je izpodbudo pomežikoval. Fredu je bil to samo dokaz, kako malo Evelina spoštuje njegovo darilo. Skrbno je obrisal malega malika in ga dal prvemu bogu za družbo. In ni dolgo trajalo, ko je iz para bogov nastala četvorica, saj je našel še dva druga bogova v svojem stanovanju, in ju spravil v temni predal svoje pisalne mize.

Tam očitno niso mogli prav oddajati svojega čara, zakaj Fred Faulkner, zatopljen v svoje delo, od tistega dne ni več obiskal Evelinine družine in ni ji tudi nič pisal.

Med tem časom je vzbrstela pomlad, prišel je maj in bodisi, da je čar pomladi bolj učinkoval kakor čar ljubezenskih bogov s Tahitija — lepega dne je Fred srečal Evelino na cesti.

»Nisi znala ceniti mojega darila, mala Evelina,« ji je rekel resno. »Štiri bogove si pozabila v moji delovni sobi.«

»Res?« je rekla. »Bržčas zato, ker mali bogovi s Tahitija niso nič vredni. Prav nič ne učinkujejo.« Jezno je zacepetala z nogo.

Razočarana je, je pomislil Fred. Bržčas je petega boga podtaknila izvoljencu svojega srca in nesramni športnik — zakaj nedvomno ni to nihče drug kot Mike Morrison — ni bil ničesar opazil.

»Torej vseh pet bogov si zapravila?« je rekel.

»Ne, petega še imam, a mislim, da ni prav tako nič vreden kakor njegovi štirje tovariši.«

Počasi so se mu jele odpirati oči, a še zmerom je bil v negotovosti, ko je vprašal:

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Spoštujmo red in snago!

Če se ti nikamor ne mudi, lahko po cestah opazuješ razne dogodke. Ko iztezaš vrat in vihaš nos, se ti kaj rado pripeti, da ti tudi kaj nanj prileti.

Tako sem nedavno hodila po cestah in ogledovala izložbe in tudi ljudi. Po ljubljanskih ulicah vidiš na stebrih plinskih svetilk ali po barkih pritrjene dokaj lične koške, ki so za to, da mečemo vanje razne odpadke. Vendar nekateri ljubljanci teh koškov ne vidijo, ali so pa preleni, da bi stopili do njih in vrgli odpadke vanje namesto na tla. Koliko čistejša in bolj higienski bi bile naše ulice in ceste!

Vendar to še ni tako hudo. Če ho-diš dopoldne tik hiš pod okni, se lahko sprizajniš tudi z dejstvom, da ti skozi okno leti na glavo prah iz posteljnine in preprog in krpe za brisanje prahu — če imaš pa srečo, dobiš še ovelo cvetje za nameček. Tudi za takšne gospodinje bi bilo treba nekaj ukreniti, da bi preprečili njihovo neolikano početje. Z. B.

»Ti bogovi morejo pričarati ljubezen, mala Evelina, samo če jih podariš iz ljubezni.«

Tisti trenutek je začutil mahnen kipec v svoji roki, toplá dekliska usta na svojih ustnicah in potlej je zaslišal smeh in čisto razločne besede:

»Ti neumni, neumni profesor!«

In če naj verjamemo mali, od sreča, sijoči gospe Evelini Faulknerjevi, se med nebom in zemljo dogajajo res ne navadne reči, o katerih se naši šolski modrosti niti ne sanja — posebno, če gre za male ljubezenske bogove s Tahitija.

Po trudapolnem delu — zabava in razvedrilo v »Družinskem tedniku!«

FILATELISTI POZOR! Najugodnejšo kupite in vnovične znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

FR. P. ZAJEC IZPRAAN OPTIK IN URAR LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6 pri Iranciškanem mostu

OKVIRJI SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELENE, KLEIN LJUBLJANA, Wolfova 4

Izpolnjevanka

Počrtnite vsa s piko označena polja in zagledali boste zanimivo sliko

»Tale žarnica ima dve stikali,« je pojasnil Sweeney, ki je bil s svojo ženo svetliko preiskal napol razsvetljene kote. »Lahko jo je utrljal z gornje stopnice ali pa tudi spodaj v kleti.«

»Strela, kako neki ste to tako hitro dognali?« se je porogal Stephen Lansing.

Nadzornik ga je strmo pogledal. »Kako pa vi s sem pridete, Lansing?« ga je vprašal.

Pozabila sem povedati, da je bil od tragične smrti Hilde Anthonyjeve nadzornik odložil svoje ljubeznivo vedenje in postal prav tako osoren, kakor je večina policistov v kriminalnih romanih, tista vrsta policistov, ki z mermor srdito sesajo ugaše smotke in skušajo osumljenca z divjimi pogledi kar prebosti.

»Sem sem prišel na isti način kakor vi, gospod nadzornik, namreč skozi vrata zgoraj na hodniku,« je mirno pojasnil Stephen. »Ravno še o pravem času, da sem se kakor ščuka vrzel na nevidnega napadalca Miss Adamsove, pri čemer se je dama žal na glavo zvalila navzdol.«

Zdaj sem razumela, zakaj me je neki del telesa strašno bolel, tisti, ki po mojem ni bil žrtve napada.

»Morilec,« je nadaljeval Stephen, »je izkoristil zmešnjavo in jo odkuril,« kam, kajpak ne vem, gospod nadzornik.«

»Tako, tako,« je zagodrnjal nadzornik. »Prav za prav bi bili morali slišati, Lansing, ali je morilec tekel navzgor ali navzdol.«

Stephen se mi je nasmehnil.

»Miss Adamsova je... ne vem prav, kako naj se izrazim,« skratka, vse, kar stori, stori temeljito. In če se... hm... skotali po stopnicah navzdol, povzroči to ropot, kakor če bi se pošev-

ni stolp v Pizi podrł. Saj ste morali ta... trušč je zgoraj slišati.«

»Priznali boste, gospod Lansing, da ni ne priča proti temu, da ste sami davili Miss Adamsovo in jo pahnili po stopnicah!«

Kakšno sekundo mi je bilo tesno pri srcu. Če prav pomislim, sem nekdo Stephenu zagrozila, da bom vse povedala policiji, kar vem, in takrat me je opozoril, da bi to utegnilo biti zelo nevarno...»

»Nikar se ne smešite, nadzornik Bunyan,« sem se kljub temu postavila po robu. »Zakaj naj bi me Mr. Lansing skušal spraviti na drugi svet, že naslednjo minuto pa storil vse mogoče, da bi mi rešil življenje?«

»Vaš skok v globino, Miss Adamsova, je povzročil takšen hrup, da bi mrtveca obudil,« je rekel nadzornik suho. »Tako Stephenu Lansingu ni ostalo drugega, kakor da je — preden pride policija — izpremenil svojo vlogo, da bi se izdal za vašega rešitelja.«

»Pod pogojem,« je vnemarno rekel Stephen, »da sem bil jaz tisti napadalec.«

Nadzornik ga je zamišljeno pogledal.

»Zmerom ste se mi zdeli nekoliko sumljivi, gospod Lansing.«

»Oh, obžalujem.«

»Ali morete tajiti, da ste tisto popoldne telefonirali iz lepotezna salona Jamesu Reidu, ko so ga umorili, in mu zagrozili, da mu boste razbili črepinjo, če ne bo nehal laziti za ljudmi?«

Stephen je izpremenil barvo.

»Torej tudi to veste!« je rekel, dosti manj samozavesten kakor prej.

»Čim dalje se pečam z vami, tem bolj nenavadni se mi zdite, gospod Lansing. Poljubno očeno uro ste prvi

na prizorišču dogodkov in vselej popolnoma oblečeni. Ali mi morete vsaj za to postreči z verjetnim pojasnilom, kako ste se znašli tu spodaj ravno tedaj, ko je nekdo napadel Miss Adamsovo?«

Stephen se je zarežal.

»Čeprav se tako neverjetno zveni, gospod nadzornik, sem slutil, da se namerava Miss Adamsova, ki mi je pač simpatična, spustiti v resno nevarnost. Zato sem se odločil, da je ne bom pustil izpred oči.«

»Torej priznate, da ste ji sledili?«

»Ko sem zapustil vežo, sem jo videl ravno še, ko je izginila skozi vrata, držeča v klet. Zla slutnja mi je rekla naj pospešim korake. Komaj sem zaprl vrata za seboj, je luč ugasilna. Eno ali dve sekundi sem stal mežikaje, kakor ukopan. Potlej sem zaslišal Miss Adamsovo hropeti in... sem planil v negotovost.«

»Ali res mislite, da bom verjel takšnim pravljicam?« je vzkljknil nadzornik.

»Zdajle sem se nečesa domislila, gospod nadzornik,« sem mu segla v besedo, »nečesa, kar bo enkrat za vselej razjasnilo, ali me je napadel Stephen Lansing ali ne.«

»In sicer, Miss Adamsova?« je skeptično vprašal nadzornik.

»Svoje... svojega napadalca sem ugriznila.«

»To vam je čisto podobno, Adelaida,« je navdušen vzkljknil Stephen.

»Zasadila sem mu zobe v roko, tik nad zapestjem,« sem nadaljevala, zdržajoč se ob spominu.

»Tu se pa vse neha!« je zahihpal Sweeney.

»Ugriz je moral krvaveli, gospod nadzornik, zakaj preden sem izgubila zavest, sem čutila kri na ustnicah.«

»Ali nisem rekel, da ste ligrali?« je uslo Sweeneyu.

Stephen je zavil rokava do kolmoca.

»Obtoženec je nedolžen, gospod nadzornik!« je vzkljknil in iztegnil obe zagoreli mišičasti lakti.

Nadzornik je pogledal zdaj mene zdaj njega.

»To je ali prebrisana pravljica, ki ste si jo izmislili, Miss Adamsova, ali pa prav posebno ugodna okoliščina za Stephena Lansinga. A menda ne boste ne od mene... ne od porotnikov pričakovali, da vam verjamemo brez dokazov.«

»Dokaze imam, gospod nadzornik,« sem odvrnila in pokazala na vrat s sledovi davljenja. »Zdaj boste pač verjeli, da razen teh višnjevih madežev moja koža sicer ni ranjena. Ali pa želite, da me preišče vaša uradnica?«

»Premagan! ste, gospod nadzornik!« se je nasmehnil Stephen. »1:0 zame.«

Nadzornik Bunyan se je lezno zgrnil, medtem je pa Sweeney prižgal luč na hodniku.

»Samo tega ne razumem,« je rekel policist maiaje z glavo, »kako je mogoče človeka tako ugrizniti, da je tu spodaj vse polno krvi.«

»Kaj pravite?« je vzkljknil nadzornik. »Dajte mi moje svetliko!«

Šele zdaj, ko je medel pramen luči osvetlil kletna tla, da do vrat sobe za preoblačenje, sem se domislila vzroka, ki me je bil privedel sem dol.

»Dekle!« sem kriknila. »Bog pomagaj, nio sem pa čisto pozabila!«

Nadzornik in Sweeney sta strmela vame, kakor da bi bila prepričana, da sem zdaj končnoveljavno ob pamet. Stephen Lansing je pa smrtno prebledel, me zgrabil za laket in me začel močno stresati.

»Dekle? Katero dekletu? Za božjo voljo, govorite vendar!« je zakrčital.

»Natakariča,« sem zajecijala, »Glo-

ria Larue! Sla je... sem dol, da... bi se preoblekla... in se ni vrnila.«

Se preden sem dogovorila, je Stephen planil k vratom sobe za preoblačenje. Bila so zaprta, a to ga je le za trenutek zadržalo. V zaletu je s svojimi širokimi rameni butnil ob vrata. Tresk... prepereli les je hreščel popustil... in že je bil notri. Bila sem mu za petami, za menoj pa nadzornik in Sweeney.

Soba za preoblačenje je bila prazna. Bila je pust, turoben prostor, z belo pleskanimi stenami. Skozi mahno podstropno lino je lila vanjo medla svetloba. Nekaj ozkih omar z odprtimi vrati, zraven preprost umivalnik, na žbljuj rabljena brisača, razbito stensko zrcalo — to je bilo vse... le še mlaka krvi tik pri vratih... mlaka krvi, na katero je strmel Stephen z grozo v očeh.

»O Bog!« sem kriknila. »Teza ne vzdržim več!«

»Torej mu tudi ona ni ušla,« je hripavo rekel nadzornik.

Z obrazom, spačenim od besa in sovraštva, me je Stephen pahnil stran in spet zdirjal na hodnik.

»Gloria! Gloria! Kje ste?« je zavpil, da je odjeknilo od zidov.

»Mrtvi molče,« je zamrmral Sweeney in si zamišljeno podgrnil brado.

»Gloria! Za božjo voljo... dajte mi znamenje!... Odgovorite mi!« je iznova zaripl Stephen.

In potem smo iznenada zaslišali rahlo škrljanje... nič glasnejše od mišjega glodanja. Nadzornik je prvi opazil star lesen zaboj za kurilnim kotlom, stoječim poleg mnogih, drug vrh drugega naloženih praznih zabojev, očitno, da bi ga pokurili kot ne-porabno šaro.

Toda ta zaboj ni bil prazen...

Dalje prihodnjé.

Naključje — prijatelj ali sovražnik človeka?

Usodna skodelica črne kave

Resničen doživljaj profesorja, ki je za las ušel smrti in rešil življenje mladi materi

Profesorja Webra, slovitega berlinskega porodničarja, so telefonsko poklicali v Rim, kjer je neka mlada mati ležala na porodniški postelji v poslednjih vzdihljajih. Samo spretnost velikega ginekologa in kirurga bi jo mogla še rešiti.

Profesor se je s prvim rednim potniškim letalom odpeljal proti Rimu. Pet ur je že sedel na ne posebno udobnem sedežu, ko je moralo letalo nepričakovano pristati na nekem letališču v gornji Italiji zaradi nenadne okvare motorja. Pilot je ugotovil, da se bodo zamudili kvečjemu 30 minut, in je dovolil popotnikom, da se okrepčajo v bližnjem 'Grand-Hotelu', ker je bila letalska restavracija prazna. Profesor si je zaželel kaj toplega, vsaj skodelico črne kave, zakaj od dolgega sedenja je bil že čisto trd in premrl.

Krenil je proti 'Grand-Hotelu', po poti, ki mu jo je pokazal neki star možiček. Profesor na žalost ni znal italijanski, razumel je le toliko, da ni zgrešil smeri. Hlastno je korakal po enolični cesti, mudeč se v mislih pri tujih ženi, ki je v bolečinah čakala rešitve in življenja iz njegovih rok...

'Grand-Hotel' je po starčevih podatkih stal nekje v bližini, toda profesor je hodil že deset minut, ne da bi ga bil zagledal. Predstavljal si je veliko, mogočno zgradbo, in je bil nemalo presenečen, ko je zagledal pred seboj nizko gostilnico z dvema prepraženima sobama. Ob tej uri ni bilo nikjer nobenega gosta, a tudi nobenega natakarja. Profesor je neodločno sedel za mizo in krepko potrkal na kozarec. Nehote je poželiivo upiral oči v velik pokroman ekspresni samovar, kakor da bi hotel s pogledom pričarati pod pipico kadeč se curek vroče kave...

Kljub bobnanju po mizi se živ krstni oglašil. Za bufetom so bila vrata, držeča najbrže v kakšno zasebno sobo. Druga vrata poleg so vodila menda na cesto. Profesor je z neprijetnim občutkom ogledoval ta vrata, zakaj bila so tistim, skozi katera je bil vstopil, na las podobna. Nehote si je torej zapomnil, da so vrata, skozi katera se mora vrniti na letališče, za njegovim stolom.

Postal je nestrpen. Nazadnje je vstal, stopil za točilno mizo in odprl vrata, držeča v notranost. Priljal se je po temnem hodniku do drugih vrat in jih odprl. V majhni, mračni sobi je na temnorednem baržunastem divanu kinkala 'padrona', častivredna dama zrelih let in bujnih oblik.

Prestrašila se je vsiljive, se fecaje opravičila in zaveslala z golimi nogami po brezpetnikih.

'Café!' je dejal profesor energično

in s kolikor mogoče italijanskim naglasom. »Hitro! Vročee!
Lastnica hvalevrednega hotela je za obilno postavbo še dokaj gibko stekla k samovarju:

»Café!
»Ne, ne caldo!« je vzkliknil profesor. »Vročee! Toplo! Chaud!
Takoji nato se je pa domislil, da se je zmotil. Caldo — latinski calidus — pomeni po italijansko vendar vroče!

»Si! Si!« je pokimal, »caldo!
»Ma che vole?« je nejevoljno vprašala padrona in ga debelo pogledala. Vendar je uganiła, da bo premrlu gostu skodelica vroče kave dobro dela, in mu jo je čez nekaj sekund postavila na mizo.

Kajpak si je profesor opalil jezik, toda zvrnil je kavo skoraj na dušek, plačal s petakom, ne da bi bil počakal na izmenjavo, in planil iz sobe. Zamudil se je bil dalj, kakor je bil nameraval. V hitrici in razburjenosti je odhitel skozi napačna vrata, zakaj pozabil je bil, da je tedaj, ko se je vrnil iz padronine sobe, sedel na čisto drug stol...

Sele za prvim vogalom je opazil pomoto. Bilo je pa prepozno. Vse hiše v tem nesrečnem kraju so se mu zdele podobne kakor iaice iaicu. Zenske in otroci pred vrati so ga debelo gledali, ko je vihral sem in tja, ne da bi našel pravo pot.

»Na letališče!« je zakričal obupano. »Piazza da volere! Aero-Lloyd!
Nazadnje ga je neki dobrodušen možak odpeljal na letališče. Profesor Weber je pritekkel tja prav v trenutku, ko se je letalo dvigalo v zravnice višave. Odplulo je brez nje...

Bilo je strašno! Prav nič tolažilno se mu ni zdelo, da je zagledal svojo prtljago, zloženo v čakalnici bližnje restavracije. Slabost se ga je lotevala ob misli, da je morda zakrivil smrt dveh nedolžnih bitij... zaradi ene same skodelice kave.

In vendar je naključje — ta muhasti prijatelj ali sovražnik človeka — rešil življenje trem ljudem: mladi materi, njenemu novorojencu in profesorju Webru, medtem ko je več drugih nedolžnih ljudi neusmiljeno pahnilo v smrt. Profesorju se je posrečilo, da je telefonsko naročil posebno letalo iz Milana. Odpeljal ga je v Rim, kjer je še v pravem času prihitel k poročni postelji. S spretno operacijo je rešil mladi materi življenje, in še več, pripomogel ji je, da je povila zdravega sinka.

Letalo, ki ga je bil zamudil in je odletelo brez njega, je pa v megli zašlo v vrhove Apeninov in se razbilo ob čerih. Vsi potniki s pilotom vred so zgoreli...

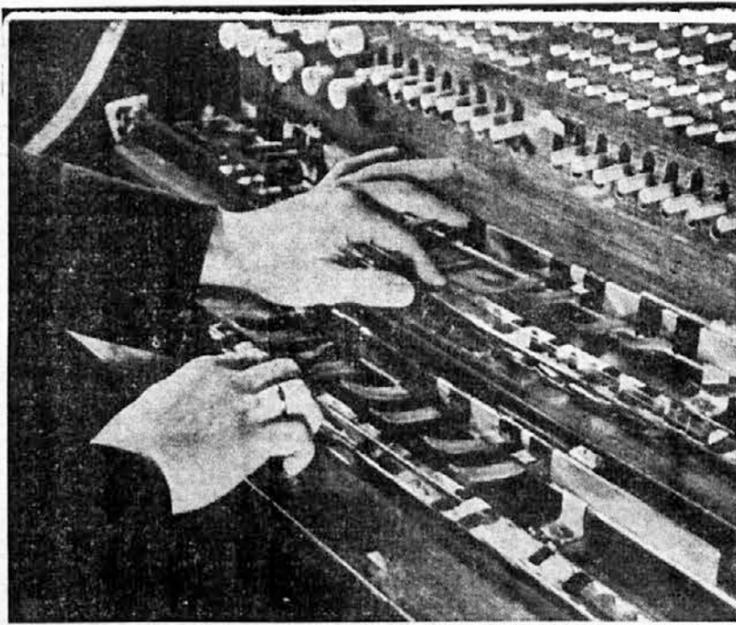
in s kolikor mogoče italijanskim naglasom. »Hitro! Vročee!
Lastnica hvalevrednega hotela je za obilno postavbo še dokaj gibko stekla k samovarju:

»Café!
»Ne, ne caldo!« je vzkliknil profesor. »Vročee! Toplo! Chaud!
Takoji nato se je pa domislil, da se je zmotil. Caldo — latinski calidus — pomeni po italijansko vendar vroče!

»Si! Si!« je pokimal, »caldo!
»Ma che vole?« je nejevoljno vprašala padrona in ga debelo pogledala. Vendar je uganiła, da bo premrlu gostu skodelica vroče kave dobro dela, in mu jo je čez nekaj sekund postavila na mizo.

narezane repe — najraši sežejo po pšenici, medtem ko rž sploh odklanjajo. Pri poskusih z obarvano in neobarvano pšenico so vse živali zobale neobarvano. Če so bile hudo lačne, so segle tudi še po belo in zelenoobarvani pšenici, jerebice tudi po rdeči. Višnjeve in vijoličaste pšenice se pa ni dotaknila nobena žival.

Toda največjo pozornost je zbudilo vedenje lažank, ki se višnjeve in vijoličaste pšenice niso hotele dotakniti trideset dni. Ena izmed njih je sredi višnjeve pšenice poginila od lakote. V nobenem primeru se pa živali zastrupljene žita niso najele do sitga. Le oklevajoče so se ga lotile, a kmalu nehale zobati.

1930 fu fatto conoscere la prima volta al pubblico, amante della musica, dal suo inventore, l'ing. dott. Ferico Trautwein che gli diede il nome. L'ingegnere è riuscito ad usare musicalmente i fischii che nascono nella tramutazione delle scosse elettriche in suoni. Il nuovo strumento riesce a raggiungere la più delicata e diversa coloratura dei toni dando ai suoni un particolare fascino che finora non era possibile raggiungere a mezzo del pianoforte. Sopra: il prof. Oscar Scala al trautonio. — Trautonium se imenuje najnovejši instrument, ki bo najbrže kaj kmalu prodrl v koncertne dvorane. Ze leta 1930 ga je prvi pokazal za glasbo navdušenemu občinstvu njegov izumitelj inž. dr. Friderik Trautwein, po katerem je dobil tudi ime. Inženirju Trautweinu se je posrečilo, da je glasbeno uporabil zvižgajoče tone, ki nastanejo pri izpremembi električnih tresljev v zvoke. Na novem instrumentu je mogoče doseči izredno mehko in različno barvo tona, kar daje zvočkom poseben čar, ki ga doslej na klavirju ni bilo mogoče doseči. Zgoraj: umetnik na trautoniju, profesor Oskar Scala.

136 vrst češnjavega cvetja

Na Japonskem imajo v času, ko češnje cveto, pravi praznik. Sicer pa tam češnje niso tako enovrstne kakor pri nas, temveč uspeva kar 136 vrst tega čislanskega drevesa.

Kdor na Japonskem pozna vse vrste češenj in jih tudi loči med seboj, uživa med ljudmi že velik ugled.

Širom po svetu

Razstavo del Leonarda da Vinci pripravljajo Japonci v Tokiu. Razstavili bodo okrog 600 posrečenih posnetkov izvornih Leonardovih slik, prav tako bodo obiskovalci razstave lahko spoznali tudi razne umetnikove izume in njegova prirodoslovna raziskovanja.

Charles Seignobos, profesor francoske zgodovine na pariški Sorbonni, je te dni umrl v mestu Saint-Brieuc v II trautonio è più recente strumento musicale che probabilmente tra poco invaderà le sale dei concerti. Già nel

Električno drevo

Če bi mogli drevesne bolezni ali žuželke pod njegovo skorjo ugotoviti prej, preden se začne listje sušiti in drevo neha rasti, bi lahko brez težav in velikih stroškov o pravem času poskrbeli za pomoč. Doslej pa strokovnjaki nikakor niso mogli ugotoviti, kdaj drevo zbolí.

Zdaj so pa izumili način, kako se da kaj enostavno ugotoviti bolezen ali napad zajedavcev, posebno lubadarjev. Pri tem so izhajali iz okolišnice, da ima vsako drevo določeno električno napetost. To se pravi: drevo je na enem koncu pozitivno, na drugem pa negativno naelektrjeno. Če med oba električna pola polože občutljivo merilno pripravo, lahko natančno izmerijo električno napetost.

Pozitivni pol se z letnim časom premika. Spomladi, takrat torej, ko drevo najhitreje raste, je vrh drevesa pozitivno naelektrjen, a počasi se električni pol pomika dalje, dokler ne pride do drevesnih korenin. Če pa rast drevesa ovirajo žuželke ali žuželke, zabeleži merilna priprava manjšo električno napetost ali pa ugotovi, da se je električni pol premaknil. Če torej sadjar zasluži, da drevo ni zdravo, lahko z merilno pripravo to natančno preizkusi in ukrene vse potrebno proti škodljivcem.

Kolesa iz zamaškov

Kolesa so čedalje bolj priljubljena. gumí je pa vse redkejši. Kaj storiti? Izpadljive glave se že dolgo časa trudijo z izdelavo bolj ali manj prožnih obrocev.

Na zadnji pariški vzorčni razstavi je neki iznajditelj pokazal kolo s prožnimi prečkami. A vsak obroč je tehtal nič manj ko 10 kg. Za prakso se to kajpak ni obneslo. Pozneje so preizkusili kolo s stotimi vzmetmi. A kmalu je tudi vzmeti zmanjkalo. Zdaj se zdi, da so to vrašanje vendar rešili, in sicer s pomočjo — plutovinskih zamaškov.

Za kolesa, ki imajo zavore v osi, pritrdijo vsak zamašek z žico na obroč. Pri drugih pa potegnejo žico skozi zamaške in jo pritrdijo skozi ventilno odprtino.

Kokoši in golobi ne jedo višnjeve piče

Zastrupljeno žito, ki ga nastavlja poljskim mišim, je nevarno tudi perutnini. Zato so v nekaterih državah z zakonom prepovedali, da mora biti zastrupljeno žito pobarvano. Strokovnjaki so namreč ugotovili, da se perutina izlepa ne dotakne višnjevo ali vijoličasto pobarvane piče.

Kokoši in golobi v prvi vrsti gledajo na obliko, potem šele na barvo piče. Od treh vrst jedi, ki jih nastavlja poljskim mišim — pšenice, rži in

Polonček je sladko spal; ko je pa odbila ura v grajskem stolpu polnoč, je na lepem nastal v gradu ropot. Polonček se je prebudil, prižgal svečo in stopil gledat, kaj je povzročilo ta ropot. Tako je prehodil že vse grajske hodnike, kar zasliši za seboj šum, ozre se in — o

bila ura eno po polnoči, se je strah skril, in v gradu je spet zavladal mir. Polonček je drugi dan premišljeval, kako bi strahu ugnal. Šel je v grajsko orožarno in si tam izbral prožen

Leteči kovčeg / Prosto po Andersenu

in močan meč. O polnoči je šel na prežo; ko je strah prišel, mu je Polonček nastavil meč na prsi in zaklical: »Vdaj se!
Dalje prihodnjó

UGANKE

Križanka

Grid for a crossword puzzle with numbers 1-12 and letters A-Z.

Vodoravno: 1. Vrsta stroja. 2. Hrana (brez samoglasnika); fizikalne enote ali kakor se izgovarja francosko kosilo; sončni bog. 3. Oblika glagola umreti; gospodična (angleški, kakor se izgovarja). 4. Nekdanji svetovni boksarski prvak; vedno zelen grm, ki daje nevestam venec. 5. Skopljivec, ki je čuval harem; brez (francoski, tudi izraz pri kvartah). 6. Patron (preko vseh polj). 7. Nikalnica; uradni naziv japonskega poglavarja; kesanje (brez zadnje črke). 8. Mesto v Sleziji (i=0); nekdanja kraljica (dva enaka soglasnika); 21. črka abecede. 9. Francoski skladatelj (»Jean d'Arc«); luč (latinski) ali ime pralne sredstva. 10. Desni pritok Volge; nedoločni zaimek. 11. Predsemitska kultura v Mezopotamiji v 4. in 3. tisočletju pr. Kr. 12. Trstov; dva enaka samoglasnika.

Navpično: 1. Prijetna čednost. 2. Jek; grški filozof, ki je učil, da le spoznanje in nrvnost vodita do srečnega življenja (3. stoletje pr. Kr.). 3. Predlog s 3. skl.; poškodba; ameriški predsednik in borec za neodvisnost (1768—1826). 4. Hudo gospodarsko izkoriščanje; in (latinsko). 5. Glodavec; ženski pomolci (2. skl.; zadnji dve črki sta zamenjani); kralj (italijansko). 6. Atenski državnik, ki je premagal Perzije pri Salamini leta 480 pr. Kr. 6. Osební zaimek; meter; prireditelj venzik; dalmatinsko mestece s škočijo. 8. Veznik; azijska visoka planota; deleži rudniške družbe. 9. Sodobnik; modna barva. 10. Dva enaka samoglasnika, ki sta tudi ime več rek; strogo vzdržna, samozatajevana.

ZATEMNITE OKNA

Gospod Jernač je neko nedeljo zvečer udobno sedel v svoji sobici in bral. Prižgal si je cigareto in zdaj pa zdaj zadovoljno puhnil v zrak. Medtem se je slučajno ozrl proti oknu, a že v tistem hipu je planil pokonci: »Vraga, saj se zatemnil nisem!

Tedajci je močno zazvonilo. Gospod Jernač je hitro ugasil luč in stopil v predsobo odpirat. Bil je stražnik, ki mu je vljudno pojasnil, da bi moralo biti že 20 minut zatemnjeno. Razumljivo je, da gospod Jernač ni hotel takoj priznati prestopka, saj policistu ni bilo mogoče prav točno ugotoviti, iz katerega stanovanja je svetila luč na cesto.

Toda zvito okno postave se ni dalo kar tako ugnati. Stražnik je namreč stopil v sobo, privil električno luč in že odločno izjavil: »Tukaj je bilo!« Gospod Jernač se je še dolgo jezil, da si je z nepazljivostjo pokvaril prijeten večer.

Kako je mogel stražnik nedvoumno ugotoviti, ne da bi se bil sploh dotaknil žarnice, da je bil gospod Jernač pravi grešnik?

ODGOVOR
Bilo dokaz, da je luč v sobi res gorela. Oblika dima izstopa iz okna. Znamo je da vrtili svetilnik. Znamo je tudi, da je bil svetilnik prižgal luč, je takoj opazil.

ČAROBEN LIK

A 5x5 grid for a magic square puzzle with numbers and letters.

Vodoravno in navpično:
1. del obleke
2. ples
3. indijsko vlemesto
4. vrh v Kamniških Alpah
5. oče

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno po vrsti: 1. smrtoglavec. 2. a. ulj. Eol. 1. 3. nada. N. Bonn. 4. sla. maj. Mac. 5. at. zidam. vi. 6. l. da. 1. en. n. 7. ve. Pahor. en. 8. ar. il. Bi. ta. 9. da. ta. im. at. 10. o. Jenisej. u. 11. Ruskin—Keats.
Križanka: Vodoravno: Brahmaputra. 2. Rabindranat. 3. Ida. o. ol. 4. Limoges. 5. aj. o. talon. 6. N. doba. 1. lt. 7. tresorepka. 8. l. v. 8. Argo. 9. N. a. t. sklad. 10. Arnaut. aj. r. 11. Bg. Oto. Arc
Posetnica: Strojepiska.
Dvoje srce: Jaguar, januar.

Liana jo je hvaležno pogledala, čeprav ji tudi tolažilne besede niso mogle viliti miru. Toda v njenem pogledu si bral toliko obupa in odpuščanja, da se je zganila celo Marija Minarsova, najstarejša uslužbenka salona Madame Limaveve, in dejala:

»Gaby ima prav. V življenju se boš morala privaditi tudi krivičnim očnikom, kaj šele takšnim, ki so upravičeni. Madame Limaveve je točna v svojih obveznostih, zato zahteva točnost tudi od drugih. Tebi je bila dolej še precej naklonjena, ker si prišla s priporočilo. Navaditi se moraš pač tudi na senčne strani naše službe! Vendar se ti ni treba bati, da bi se ti kaj hudega zgodilo. Odstupila te ne bo, to je pa danes, ko jih je toliko brez službe, glavno — ali ne, Anetta?«

Anetta, ljubko dekle štiriindvajsetih let in Lianina najbližja sosedka, se je nasmejala:

»Liana bo prav storila, če bo pozabila tistega, ki mora zaradi nje go-kati... Preveč je moških v Parizu, da bi si lepo dekle izjokalo oči zaradi enega...«

Liana je zmajala z glavo. »Mojte se,« je tiho dejala, »zaradi moškega ne bi jokala. Dobila sem slabe novice od doma. To me muči.«

»Oh, oprostite,« so vzklile vse v en glas.

»Še slutite nismo,« je dejala Gaby. »Ali je mogoče, da je zbolela?« se je pozanimala Anetta, ki je bila od vseh najbolj radovedna.

»Da... zakaj tudi to je gotovo neke vrste bolezen,« je kakor sama zase zašepetala Liana, in vsa zardela, kakor da bi bila to njena krivda, je teta pripovedovala:

»Moj oče je bil znanstvenik. Umril je že pred več leti. Moja mati ni bila posebno srečna z njim. Kmalu nato se je vnovič poročila. In kakor veste, očem navadno ni posebno naklonjen otrokom iz prvega zakona.«

Marija Minarsova je živahno priklimala: »Meni se je prav tako godilo. Ko se je moja mati v drugo poročila, zame ni bilo več mesta pod domačo streho. Zatekla sem se k babici. Doma nisem mogla več vzdržati. Kar sem naredila, vse je bilo narobe. Preveč sem jedla in premalo delala. Morala sem zibati otroke, ki jih je bilo vsako leto več. Gorje, če je kateri od njih jokal, kadar je bil očem slabe volje. Oklofutal me je, da je bilo ioi! Jaz že vem, kaj je takšno življenje...«

Glasna beseda Marije Minarsove je segla celo do gospe Limaveve, ki je pravkar merila obleko neki stranki v sosednjem salončku. Se preden so utegnile utihniti, je vsa rdeča in zasopla prihitela v delavnico:

»Glejte no, ali ste tukaj zato, da klepetate, ali zato, da delate?« In kakor da bi slutila, da je prav Liana sprožila ta razgovor, se je pod vtiškom prejšnje jeze obrnila k njej in vzklila:

»Gospodična Dalimoursova, ni vam bilo dovolj, da ste prišli četrt ure prepozno! Zdi se radi mojo delavnico še izpremenili v kavarno! Oh, kaj vidim! Spet ste jokali! Pomislite, kakšne madeže utegnijo pustiti solze na občutljivi svili, ki jo imate v rokavi... Kaj, če se stranka pritoži? Opozarjam vas, da vam bom zaračunala stroške za čiščenje!«

Liana je začutila neukrotljivo željo, da bi se zagovarjala, naneslo tega je pa sklonila glavo in molčala. Bolje je, da potrpi in ne izgubi še tega skromnega zaslužka. Videla je, da so njene tovarišice isto storile. In nekaj trenutkov potem, ko so se vrata za gospo Limavevo s hudim trusem zaprla, ni bilo slišati drugega kakor vbadanje šivank v blago in pa kdaj pa kdaj vzdih, ki se je izvil te ali oni iz prsi.

Ko se je Liana tisti večer vračala iz menze v svojo skromno podstrešno sobico, je bila na ulici nehotično pričrta prizoru, ki je še vzvaloval nieno že tako vzburjeno duševnost. Na vogalu ulice, kjer je stanovala, so stale tri ženske. Dve od njih sta bili že starejši, medtem ko je mlajša, izredno lepa plavaloska izzivalne zunanosti, utegnula imeti komaj osemnajst ali dvajset let. Očitno so se zaradi nečesa zagrizeno pričale, toda Liana je ušla samo poslednje besede, ki jih je starejša ženska zalučala mlajši:

»Sram te bodi, pokvarjenka! Odsli si od doma, torej nisi dosti vredna! Meni ne moreš škodovati z opravljanjem! Jaz sem poročena ženska! S te-

njen prvi mož

boj se pa nikoli ne bo poročil noben pošten možki!

Liani se je zdelo, kakor da bi ta ženska govorila njej te strupene besede. Ali ji ni mati v pismu prav to pisala? Instinktivno je sklonila glavo in tiho odšla proti svojemu domu.

Ko je stopala po samotnih ulicah, ki so se zdele tisti večer, ko se je pripravljala dež, posebno zapuščene in otožne, ji je ob vsakem koraku odmevalo od tlaku:

»Ti si pokvarjenka! Nikoli se nihče ne bo poročil s teboj! Zapustila si svoj mater!«

Vzravnila se je, hotela se otresti teh strašnih obtožb. Skušala je misliti na druge stvari, na Marjo, na svoje delo, ki jo je veselilo, na sobico, ki jo bo morda prav kmalu lahko opremila po svojem okusu, če bo varčevala. Vendar so jo nehotično preganjale zle misli. Ali je mogoče, da ima poročena ženska v velemestu več ugleda kakor dekle? Ali more možitev vrniti dekletu dobro ime? Ali je res za vse večne čase zaznamovana, ker je zbežala od doma?

Dolgo ni mogla zaspati. Sirota ni vedela, kako naj si pomaga iz duševne stiske, toda nečesa se je zavedala: storiti mora nekaj odločilnega, da bo spet zadobila srčni mir in tisti občutek enakovrednosti z drugimi, ki ji je zdaj tako zelo manjkalo.

Tisti večer — bilo je nekaj dni po materinem pismu — si je Liana na spiritem kuhalniku v izbici pripravljala skromno večerjo. Dve jajci, dve rezini kruha in nekaj jabolk, ki si jih je kupila pri branjevi na vogalu. Sadržje si je privoščila samo dvakrat na teden, zato se ji je zdelo vselej še posebno razkošje.

Bila je nekoliko mirnejša. Odpisala je bila materi nežno, dolgo pismo, v katerem ji je skušala poasniti vzroke svojega odhoda. Zdal je čakala na odgovor. Nekje na dnu srca je slutila, da tega odgovora pač ne bo dočkala, toda gled, zdaj se za to ni več tako zelo razburjala. Zdelo se je, kakor da je čas, ta najboljši tolažnik, že nekoliko zacelil rano, ki je prej tako nesumljivo krvavela.

Usoda ima včasih posebno veselje, da se pokaže muhasto in škodoželjno. So ljudje, s katerimi se igra po mili volji, ne menec se za njihove želje in načrte za bodočnost. Takšno namero je menda imela z malo Liano, ko li je potisnila v roke časopis, v katerem je bilo zavito sadje, da ga je pričela brati, prigrizovaje zraven skromno večerjo.

Slučaj — ta skrivnostni pomočnik Usode — je nanesel, da ji je obstal pogled na debelo tiskanem naslovu:

Tujke se može s starci, da bi postale Francozine

Liana je raztreseno pojedla našeto jabolko, tako jo je pritegnilo branje tega na prvi pogled ne posebno zanimivega članka.

Brala je napeto, ornta na bele kolone, podpirajoči si brado z dlanimi. Zdal pa zdaj je od začudenja vzklila, kakor da ne bi verjela svojim očem. Niti opazila ni, da se je večerja, ki jo je kljub gladi odrinila stran, že čisto shladila.

»To je pa res zanimivo,« je mrmrala sama pri sebi. »Ljudje si marsikaj domislijo! Kako ti mora biti neki pri sren, če se poročiš z osemdesetletnim starem? Kajpak, tukaj berem, da je ostal mož v ubožnici in da ne živi z mlado ženo... Glej no! Štiriindvajsetletno dekle se poroči z osemdesetletnim siromakom iz ubožnice! Čuden okus pač! Vendar izvrstna ideja!«

Prenehala je brati in se zamislila. Zdal se je šele zavedala, kako jo je članek prevzel in skorajda pretresel. Upirajoč pogled čez streho v daljavo, je Liana menda mislila na svojo lastno usodo, zakaj tih je nadaljevala:

»Praktično vsekakor! Prijetno je, če si poročena... svobodna pred javnostjo, hkrati pa nimaš nobene obveznosti do

moža... Nihče več ti ne more očitati, da si izgnanka.«

Temne oči so se ji nehotično razširile ob spominu na besede v materinem pismu: »Po vsem tem, kar si storila, ne moreš več veljati za dostojno dekle! Nikoli ne boš dobila moža...«

Zadržela je.

»Kako rečno, dolgočasno in tvegano življenje živi v Parizu dekle, ki si z delom rok služi svoj kruh!« je pomislila. »Koliko nevarnost preži nanjo v tem velikem, skrivnostnem velemestu! Brž ko se pa poroči, zraste njen ugled. Nič več ni brezpravno bitie, na lepem je pošlena, spoštovana vredna ženska. Madame ta in ta.«

Ne da bi se zavedala, se ji je pričela ta misel zdeti vse bolj tehtna in zanimiva:

»V moderni družbi daje možitev ženski nekakšno oporo in dostojanstvo... Če bi bila na primer jaz poročena, mi mati ne bi mogla ničesar več očitati... Oh, to bi bilo čudovito!«

V nenadnem razsvetljenju je zgrabila čepico, si ogrnila plašč in stekla do bližnje trafike. Tamkaj je kupila nekaj najbolj razširjenih dnevnikov in vsa v čaru svoje ideje hitela nazaj v podstrešno sobico.

Z neučakano, ki sicer ni bila v njenem značaju, je požirala dokaj dolge članke, posvečene isti zadevi, iz štirih dnevnikov, za katere ji ni bilo žal odrinuti štirikrat pet in dvajset centimov.

V vsakem listu je bil krajši ali daljši članek o teh nenavadnih porokah, kajpak z raznimi pripombami, ki so zbujale njeno radovednost in podžigale

V 24 URAH
barva, plisir in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločrna srage, ovratnike za pestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo Paro čisti posteljno perje in puh

lovarna JOS. REICH L J U B L J A N A

njeno zanimanje. Dolgo je zamišljeno slonela nad razprostrtimi časopisi: njen zasajen obraz pač ni izdajal, kakšne vročične načrte snuje njena drobna glava.

»To bi bilo blazno in nenavadno, toda izvedljivo!« je naposled vzklila.

Pogledala je na zapestno uro. Ali še utegne k Montelovim? Čeprav je bilo že dokaj pozno, ni več strpela doma. Morala je imeti nekoga, da mu zaupa svojo idejo, to idejo, ki se je zaperila v njene možgane, da je noben ugovor ne bi mogel več izruvati... Morda se je prav zaradi upanja v boljšo bodočnost tako krčevito prijelala te misli, da jo je že sama pri sebi zagovarjala proti morebitnim ugovorom?

Skoraj tekla je, da je čim prej prišla v batignolski okraj, kjer sta stanovala njena prijateljica.

Marta in André, ki sta bila pravkar povečerala, sta jo nekoliko začudeno sprejela. Na srečo sta bila otroka že v posteljicah, tako da so se lahko v miru razgovorili, kaj jo je ob tako pozni uri prignalo k njima.

»André! Marta! Prosim, da vaju, da bi mi pomagala uresničiti neko idejo...« je še vsa zasopla vzklila Liana.

»Dobro veš, da se na Andréja in name lahko zaneses,« je odgovorila Marta, vesela, da se je prijateljica naposled vsaj nekoliko otresla otožnosti.

»Vem, vidva sta dobra,« je pritrdila Liana in jo ljubče pogledala, »toda to je nekaj tako nenavadnega!... Meni se pa vseeno ne zdi nemogoče! Zato upam v vajino pomoč!«

»Za kaj vendar gre?« je radovedno vprašal André.

»Berita!« je vzklila Liana in ji namolila pod nos časopis, ki ga je bila v hitrici potisnila v žep. André in Marta sta se sklonila nadenj, ona je pa vsa drhteča od napete radovednosti čakala, kaj porečeta na to.

André je prvi dvignil glavo. Kakor vsak pristen Parižan je tudi on vsako jutro preletel svoj časopis in je že poznal ta članek. Začuden je pogledal Liano, nato pa svojo ženo in dejal:

»Sem že bral... Gre za formalne poroke mladih tujk s starčki iz javnih zavetišč...«

»Tako?« je z zanimanjem dejala Marta.

»S takšno poroko si pridobe tujke francosko državljanstvo...«

»Da, tudi jaz sem prebrala ta članek,« je pritrdila Marta. »Menda so ustanovili celo tajno družbo, ki posreduje takšne poroke...«

»Ne, v resnici je vsa stvar preprostejša,« je pojasnil André. »Morda bo prišel čas, ko se bodo morali tujci zaradi nezaposlenosti ali iz kakšnega drugega vzroka vrniti v svojo domovino. Te ženske bi pa rade ostale v Parizu. Časopisi so kajpak vsi stvar nekoliko nabušili, kakor je njihova navada...«

»In te ženske žive s starci?« se je vznemirila Marta.

»Kaj še! Ti vrli možje jim odstopijo svoje ime za mesečno rento ali za enkratno plačilo. Navadno celo ne gredo iz zavetišča. Le pomislita! Če bi vodstvo zavetišča izvedelo, da zdaj niso več siromaki, bi jih morda odslovilo, češ, naj le njihove mlade žene skrbje zanje. Zato starčki te nenavadne žentke po navadi skrbno prikrivajo. Tako ostancio še nadalje v zavodu. Hkrati si pa za vsotico, ki jo vsak mesec dobe, lahko privoščijo vsak dan dragoceno skodelico kave ali smotke...«

»In njihove žene?«

»Živijo kakor poprei. Vendar ne prav tako! Zdal so poročene, zdaj so gospe. Že pred poroko so se s svojimi stariimi ženini dogovorile, da bodo živele same zase, svobodno, samostojno...«

»Oh, pa vendar nočeš reči...«

»Nič slabega ne mislim reči. Njihovo morda celo ne poznao njihovega naslova... Poročene so, toda brez moža... Zanje je važno le, da imajo poročno listino v redu...«

»Im, to je stvar okusa,« je zamrmrala Marta. »Bili vezan za vse življenje in vendar živeti brez moža...«

Liana se tedaj ni mogla več premagovati in je začela čisto vzklila:

»Meni se pa to zdi čudovito! Bili poročena, toda ne živeli z možem!«

»Oh!« je dejala Marta in jo začudeno pogledala.

»Res, te poglejta,« je nadaljevala Liana, ne da bi se dala moliti. »Pri nas na Francoskem položaj stare device ni posebno rožnat. Ženska, ki se ne poroči, ni tako svobodna kakor tista, ki ima moža. Še hušje: neomozna ženska nstane s časom žrtve vseh mogočih zlih jezikov. Nikjer ni moškega, ki bi jo ščutil s svojim imenom... Kakor hitro se ona poroči, se na mah vse izpremeni. Zdal je na lepem svobodna, stori lahko, kar hoče, nihče je več ne obsoja, nihče se ji več ne posmehuje...«

»Menda se vendar tudi vi ne mislite poročiti?« jo je z navihanim nasmehom vprašal André.

»Oh, saj se ne bojim možitev,« je vsa rdeča priznala Liana, »bojim se samo moža! Nikar me tako začudeno ne glejta! Za poroko morata biti dva, dva, ki se imata rada... Jaz pa sem sama...«

»S tem pa ne misliš reči, da odbravaš tvo vrsto porok?« je presenečeno vprašala Marta.

»Da in ne. Te ženske so vsekako imele vprav genialno zamisel, S tem, da se poročiš s starčkom, ki od življenja nima več česa pričakovati, nikomur ne škodiš. Narobe! Morda je marsikateri od teh starih dobrčin vesel, da je mogel na stara leta nekoliko koristiti v plemenit namen, razen

tega pa uživa nekoliko udobja in prijetnosti, ne da bi mu bilo treba s prstom migniti... Meni se zdi to izvrstno!«

»V takšnih okoliščinah morda res,«

»V vseh okoliščinah!« je živahno ugovarjala Liana.

»Kaj pa, če namen takšne ženske ni tako plemenit, kakor vi pravite?« je ugovarjal André. »Morda si kakšna pustolovka tako išče primernega plašča za svoje norčije... Hm, kaj pa v takšnem primeru?«

»To je pač nekoliko tvegano,« je priznala Liana, »vendar mislim, da ubogi starčki posebno hudega razočaranja ne morejo doživeti. Če si se poročil z nekom, tako kakor bi sklenil trgovsko pogodbo in če imaš razen tega osem križev, ti je pač vseeno, kaj počne za tvojim hrbtom tvoj zakonski drug...«

Razgovor je postajal vse živahnejši. Vsakdo je zagovarjal svoje naziranje.

»In kam meri vse lo, Liana?« je naposled vprašal André.

»Prijatelj moj, takoj boste izvedeli,« je še dokaj pogumno odgovorila Liana. »Prosim, počakajte, ne ugovarjajte! Odpeljite se v kraj, kjer je kakšno večje zavetišče za siromake, bodisi v Nanterre ali kam drugam. Meni je vseeno, kam. Izberite mi poštenega, dobrega moža, pod pogoj, kakršne sem vama povedala... Rada bi moža, ki ne bo pravi mož!«

»Nisi pri zdravi pameti!« se je razburila Marta.

»Narobe. Vse sem natanko premislila... Ta možček ne bo imel nobene škode. Rada mu bom odstopila nekaj svojega zaslužka... Nisem bogata, toda prav rada mu bom poslala vsak mesec toliko, da si bo lahko vsak dan privoščil skodelico prave kave in nekaj dobrih cigaret. Jaz pa zahtevam za zameno troje: da je pošten, da je star in da mi dá svoje ime...«

»In zakaj vse to?« je naposled s težavo izdaval André. Ni si bil še opomogel od prvega presenečenja.

»Ker bi rada postala svobodna in neodvisna. Ker imam z dnem, ko se poročim, pravico do rente, ki mi jo je zapustila tetka Brigita. Ker bom tako zavezala jezik vsem, ki me zdaj v rojstnem kraju obrekujejo. In vi, André, bodite tako ljubeznivi in posredujte, da dobim primernega moža!«

»Lepa reč!« se je pošalil André.

»Ali ne veste, da je to nevarno?« Policija se je že zanimala za takšne posredovalce...«

»To je vendar nekaj drugega,« je ugovarjala Liana. »Policija je le hotela izvedeti, kaj se skriva za temi nenavadnimi porokami Francozov s tujkami. Jaz sem pa vendar Francozinja! Noben francoski zakon mi ne brani, da se ne bi smela poročiti s stariim možem. Prosim vas, nikar ne zavračajte moje prošnje. André. Tako bom lahko pisala domov, da sem poročena... Moja mati bo lahko dobivala delež rente po tetki Brigiti! Nič več ne bom izgnanka, nič več nespodobno dekle, ki je pobegnila od doma!«

»Vendar bi na koncu koncev rajši videl, da bi se poročili z Dupernoisom, Liana,« je resno dejal André.

»Kaj pa, če bo to papirnat mož na lepem hotel uveljaviti svoje pravice?«

»Mislim, da me nihče ne more prisiliti, da bi živela s svojim možem, če sama nočem. Razen tega ne verjamem, da bi hotel takšen starček zamenjati udobje v zavetišču z nezakurjenim podstrešno izbičo, kjer zdaj stajujem. O Dupernoisu mi pa kar molčite! Preveč sem se že žalostila zaradi njega. On vendar ne bi bil samo navidezen, temveč pravi zakonski mož! In to je precejšnja razlika!«

»Kaj pa ti k temu praviš, Marta?« se je obrnil André k svoji ženi: zdaj mu je bilo namreč že zmanjkalo ugovorov. »Ali odbravaš Lianino idejo?«

»Meni se sicer zdi ta misel zelo svobodna, vendar je v načelu ne odklanam,« je dejala po kratkem premisleku Marta. »Priznati morava, da bi imela Liana od takšne poroke res precej koristi. Koliko žensk sanja o tem, da bi bila gospa in ne imela moža! Možitev sama je za dekleta pogosto privlačnejša kakor mož. Posebno je takšna misel všeč tistim neizkušnim deklicam, ki še ne poznajo življenja...«

Dalje prihodnjič.

HUMOR

Najnovejša škotska

Neki škotski kmet bi si bil rad dal zavarovati posestvo pred ognjem.

»Vedeti moram predvsem, kakšne požarne naprave imate v vaši vasi,« ga vpraša zavarovalni uradnik.

Škot se popraska za ušesom: »Hm, včasih dežuje.«

Dokaz po ovinkih

»Ali pa tudi lahko dokažete, da se vam tedaj, ko se je zgodila nesreča, ni mudilo?«

»Neposredno ne morem dokazati, toda saj vam pravim, da sem se peljal k zobozdravniku!«

Svet narobe

»Kaj, oženiti se nameravate? Takšen Don Juan!«

»Da, res je. Sit sem namreč žensk že do grla!«

Logično

»Ti ne moreš živeti brez mene, jaz ne morem živeti brez tebe! Res sreča, da sva se spoznala, sicer bi oba umrla.«

Ni prav razumel

Tine leži v bolnišnici.

»Kako, da vas nikoli ne obišče žena?« ga sočutno vpraša sosed.

»Ne more. Sama je v bolnišnici.«

»Kaj... oba hkrati?« se čudi sosed.

»Da... toda pričela je ona,« prizna škotsano Peter.

Zlobno

»V nekaterih delih Afrike spozna mož ženo šele po poroki,« pripoveduje žena.

»Kako, samo v Afriki?« vzdihne mož.

Izgubljena stava

Tone in Lojze stavita za sto lir, da lahko oba izpjeta steklenico konjaka, nato pa brez pomoči prideta domov. Tisti, ki tega ne bi mogel, plača drugemu sto lir.

Ze sedita zvečer v baru, vsak s svojo steklenico pred seboj. Tone je skoraj že celo zvrnil, Lojze pa komaj nekaj šlicev, toda vseeno je že hudo okrogel. Tone ima že prazno steklenico, Lojze pa niti do polovice. Toda že se mu je ustavilo. Naposled ga mora Tone domov odpeljati.

»Kako to, da nisi vzdržal niti do polovice?« se drugi dan čudi Tone, ogledovaje stotak, ki ga je dobil.

»Vrag vedi,« se jezi Lojze. »Vem, da mi ne boš verjel, toda popoldne, ko sem treniral, sem popil prav takšno steklenico na dušek!«

Med prijateljicami

»Zakaj praviš Petru, bumerang?«

»Ker se po vsaki košarici, ki mu jo dam, vrne k meni z novo snubitvijo.«

Nemogoče

»Poznam dvočke, ki sta se rodila v različnih letih.«

»To je vendar nemogoče!«

»Nikakor! Prvi se je rodil minuto pred Silvestrovim, drugi pa dve minuti po Silvestrovem.«

NAŠE ZDRAVJE

TETANUS

Zdal, ko je spet oživelo delo po vrtovih in na polju, je dobro, da se spomnimo in opozorimo na okuženje s tetanusovim bacilom, ki povzroča težko in nevarno bolezen — tetanus. Bacil tetanusa se posebno rad drži v vrtni prsti, konjskem gnoju in cestnem prahu. Najpogosteje zbolijo za tetanusom vrtnarji, poljedelci, ljudje, ki imajo opravka pri živini (zlasti pri konjih), ter ponesrecenci, katerih rane se zamažejo s cestnim prahom.

Tetanusov bacil je zelo odporen in lahko živi leta in leta. Najbolj pa prijaja njegovim rasti in razmnoževanju brezračna okolica. Človek se okuži z njim tako, da si zamaže rano s prstjo ali prahom, v katerem je bacil. Za razvoj tetanusa so pa dosti bolj nevarne majhne, a globoke, zakrite rane, ker v takšne rane ne more prodreti zrak, kar je bacilu — kakor smo že rekli — posebno všeč, da se lahko razvija in začne svoje uničujoče delo. Velike zevajoče rane, ki močno krvavijo, so mnogo manj ugodno zračnišče za tetanusov bacil. To je dobro vedeti, da ne bi majhnih, a globokih ran, ki malo krvave, preveč zanemarili.

Ko pridejo bacili v rano, ostanejo v njej in začno izločati močne strupe, ki se počasi širijo po telesu ob živcih proti centralnemu živčevju. Približno po štirih do štirinajstih dneh, le redko pozneje, se pokažejo prvi znaki bolezni. Prvi in najzna-

čilnejši znak tetanusa je neka napetost in okornost v mišicah, s katerimi zvečimo. Ust ne moremo več popolnoma odpreti ali pa le s težavo. Včasih pa nastane tudi spalna krčevitost v obrazni muskulaturi, tako da postane bolnikov izraz kar izpremenjen. Včasih se zdi jokav, včasih smehljajoč se. Polagoma preide krčevitost mišičja tudi na ostalo mišičje trupla in okončin. Normalni gibi z glavo in okončinami postanejo otežkočeni ali pa celo docela nemogoči. Poleg opisane trajne okorelosti v mišičju so za tetanus značilni tudi nedni krčji mišičja, posebno požiralniških mišic in prepone, kar lahko povzroči zadušjenje. Taki krčji utegnejo biti posledica neznatnih zunanjih dražljajev in je njih število značilno za vsak posamezen primer. Funkcije ostalih organov se izpremenijo le v toliko, v kolikor so v zvezi s splošnim mišičnim krčem. Zaradi oslabelosti dihalnih kretenj nastopi na primer kaj rada pljučnica. Bolniki s tetanusom so večinoma tudi zaprti, kar je posledica krča trebušne muskulature. Smrt nastopi pri tetanusu najpogosteje zaradi zadušjenja, velikokrat pa tudi zaradi pljučnice, odnosno oslabelosti srca.

Trajanje bolezni je zelo različno. Tetanus lahko privede do žalostnega konca v najnevarnejših primerih že po nekaj urah ali dneh, sicer je pa trajanje bolezni odvisno od komplikacij, od katerih so najpogostejše pljučnica, vnetje živcev in možganske krvavitve.

Poleg opisanih tipičnih oblik tetanusa poznamo tudi posebne oblike. To so predvsem lažji primeri tetanusa, dalje tetanus, ki je omejen le na po-

samezne telesne dele. Tako dobimo včasih le krče v mišičju okoli rane, včasih pa govorimo na primer le o obraznem tetanusu. Umrljivost zaradi tetanusa je še zmerom zelo velika. Zanimivo je vedeti, da je njegova nevarnost nekako odvisna od inkubacijske dobe (čas med okuženjem in pojavom prvih bolezenskih znakov). Čim daljša je ta doba, tem lažje bolezensko sliko lahko pričakujemo, in obratno. Za njegov povoljni konec je nad vse važno, kdaj je dobil bolnik zdravilni serum. Serum pomaga le, če ga bolnik dobi, še preden so se strupi razširili po telesu.

Pri vsaki sumljivi rani, torej globoki zamazani rani, moramo pomisliti na okuženje s tetanusovim bacilom. V vsakem takim primeru mora bolnik čim prej prejeti injekcijo seruma, ker z njo v prvem trenutku kaj lahko preprečimo bolezenski razvoj. Marsikdo poreče, da se je že pogosto ranil pri delu, a ni dobil nobene injekcije in tudi tetanusu ne. To je vse res! Vendar nam boste pritrdili, da je veliko boljše, če dobi sto ljudi injekcijo proti tetanusu po nepotrebnem kakor samo eden premano. Injekcija ne more prav nič škoditi, koristi pa lahko ogromno.

Injekcija seruma sama pa ni zadostna, da bi zanesljivo preprečila tetanus. Rano, ki je sumljiva okuženja, je treba tudi temeljito očistiti in pravilno obvezati. Pri majhnih površnih ranah lahko opravi to vsakdo sam, z globoke, grdo sečrpane rane pa mora poskrbeti zdravnik.

Oboje je zelo važno. Ne smemo namreč pozabiti, da je tetanus veliko lažje preprečiti kakor že nastalo bolezen ozdraviti.

OBZIR DO OTROK

Mnogi starši mislijo, da otroci ne znajo ceniti drobnih udobnosti domačega življenja. In vendar je oblikovanje njihovega značaja največ odvisno od njihove okolice. Zavedajte se predvsem, da potrebujejo otroci v vsakdanjem življenju red in vedro označje. Zato se izogibajte še tako nedolžnih preprirov v njihovi navzočnosti. Igrajte se z njimi, toda ne samo otročjih iger; desleten dečko kaj lahko porazi očeta pri šahu — kajpak, če je bil oče nalašč ali nehote nekoliko raztresen.

Med obedi, ko se zbere vsa družina okrog domače mize, naj otroci prav tako svobodno povedo svoje mnenje kakor odrasli. Staromodno nazaranje, da morajo otroci pri mizi molčati, oblikuje zaprte značaje, pozneje si nikakor ni mogoče več pridobiti njih zaupanja.

Porabite rajši teh nekaj ur za nepriljen razgovor — ki se ga lahko udeležijo tudi otroci — ob katerem se česa novega, izpodbudnega nauče. Če si hočete pridobiti zaupanje teh mladih, toda že zahtevnih osebnosti, se navadite spošlovati njihove nazore, njihove prijatelje in želje prav tako kakor upoštevate svoje. Otroke lahko poučite, toda nikoli se jim ne posmehujte! Tako si zapravite njihovo nežno zaupanje.

Učite otroke že od najnežnejše dobe, da znajo sami paziti na snago in na red. Nikoli jih pa ne pozabite pohvaliti za njih prizadevanja in pazite, da jih vaši opomini ne bodo žalili. V svoji sobi ali v svojem kotu naj bo otrok svoj gospodar. Če mati brska po otrokovih igračah, je to za otroka prav tako mučno in težko, kakor če mu pozneje odpira pisma. Oboje je njegova osebna zadeva, pazite torej, da ne zlorabite svojih pravic. Otroka lahko mimogrede naučite na red. Vse njegove knjige zberite v majhno knjižnico, ki naj jo otrok sam ureja in vodi. Takšna nedolžna igra bo zbudila v otroku veselje do reda in mu krepila čut odgovornosti.

Zelo važno je tudi, da znate ravnati s prijatelji svojih otrok. Kako neprijetno je otroku, če mora dan za danem poslušati, da njegov prijatelj ni dober, ni priden, ni marljiv. Morda ga k njemu vleče prav tisto nasprotje, ki ga čuti, primerjaje ga s seboj. V takšnem primeru je bolje, da se z otrokom posvetujete kakor z odraslim, da skušate neopazno omejiti prijateljev vpliv, ne da bi se natavnost spustili v borbo z njim. Kadar otrok povabi svoje prijatelje, bodite z njimi ljubeznivi, toda pustite jih same.

Otrokom, posebno odraščajočim otrokom, je treba pustiti zavest resničnosti in važnosti. Zato jim dovolite kolikor mogoče dosti svobode! Dvanajstleten dečko bo že znal preživeti počitnice na smučeh pri svojem stricu na kmetih ali pa v šotoru v družbi sebi enakih tovarišev in enega starejšega, šaljivega, dovtipnega „strička“. Dajte otroku vsak mesec skromno vsotico denarja; ta denar naj bo čisto njegov. Zanj si lahko kupi, česar si počeli — bonbone, „kapsline“ ali vstopnico za gusarski film — ne zahlevajte, da vam odgovarja zanj, toda zato se mora zadovoljiti s to vsoto, ki mu je nikoli ne povsajate, če jo je že prehitro porabil. S---a.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Omléta iz koruzne moke

Mešaj v skledi 1 rumenjaki, žlico sladkorja in žlico mleka, primešaj narhalo sneg 1 beljaka in žlico koruzne moke. Namaži omlétno ponev z maslom ali mastjo, vlij vanjo pripravljeno testo pol prsta na debelo in postavi v precej vročo pečico za 10 do 15 minut. Ko lepo zarumeni, je pečen. Pečena omléta namaži s marmelado, zapogni čez pol in postavi s sladkorjem potresena na mizo.

E. N., Ljubljana.

Špinačni zrezki

Potrebuje 1 kilo špinače, ¼ kile krompirja, sol, 1 jajce, 1 žlico moke, 2 kg masti, čebulo, zelen peteršilj in drobtine. Kuhano, ožeto in sesekljano špinačo zmešamo s pretlačenim krompirjem in sesekljano in prepraženo čebulo in vsemi ostalimi primesmi. Iz vse te zmes delamo neprevelike zrezke, jih prav narhalo povajamo v moki in spečemo. Dame jih kot samostojno jed s solato na mizo.

A. F., Rožna dolina.

Kako hranimo poletni jedila

Poleti se nam jedila kaj rada pokvari, ker nimamo zmerom pri roki hladilnika, kamor bi brez skrbi postavili to ali ono. Če hočemo ohraniti dalj časa sveže meso, ga denemo s krožnikom v večjo posodo z mrzlo vodo, kamor stremo pest soli. Vodo na dan tudi do dvakrat menjamo. Ohrani se nam meso tudi tedaj, če ga samo nasolimo ali preljevemo s kisom. Pred uporabo ga dobro operemo, da izgubi sol ali kis. Mleko, ki ga hočemo ohraniti vsaj nekaj dni, damo vsakokrat, kadar ga potrebujemo, dobro prevreti. Tudi lonec z mlekom je dobro, če postavimo v mrzlo vodo in po

možnosti postavimo vse skupaj na kamnitna tla. Pred smetmi in drugo nesnago ga moramo pa seveda obvarovati s pokrovko. Čebula, ki smo jo nachele, ne segnijo, če je vse ne olupimo in obrezani del zavijemo v tanek svilen papir.

Z. B., Ljubljana.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovlite na Uredništvo »Družinskega tednika« — Kotiček za praktične gospodinje — Ljubljana, Poštni predal 345.

Ali gre ljubezen res skozi želodec?

Da, ljubezen gre res skozi želodec, toda po mojem mnenju ne gre zamerjati oči in nosu. Najljubša in še tako okusno pripravljena jed moža ne more razveseliti, če jo servira bitje z razmršenimi lasmi, v omaščenem predpasniku, dehtečem po spektru kuhinjskih vonjav. Z vsakim požirkom ubogi zakonski mož nehote požre oči, tek, da se je morala žena zaradi njega tako truditi... Zato ne bo škodilo, če osvežimo nekoliko temeljnih resnic o kuhanju, ki jih znamo pred poroko sicer kakor rožni venec, po poroki jih pa mimogrede pozabimo.

Z nekaj čuta za ureditev dela in za snago je lahko vsaka kuharica negovana. Preden stopimo za štedilnik, si zavežimo čez lase pisano rutico — vonj se namreč las najhitreje prime in najdalje drži — in si čez preprosto domačo obleko pripravo kuhinjski predpasnik, ki naj bo iz preproste, pralnega blaga in takšen, da pokrije vso obleko. Le tako bomo obvarovale obleko madežev in kuhinjskih vonjav. Ko nehamo kuhati, sledečo predpasnik, snameemo rutico, nekaj potepljavej z glavnikom — in že smo naréd. Možu bo kosilo dvakrat bolj teknilo, če bo še žena sedla za mizo mirna, negovana in ne vsa zardela od kuhe in ognja.

So pa ženske, ki v rednosti pretirava in niso samo redne, temveč pikolovske. Gorje, če stopi mož v sobo z neočisti čevlji! Če pusti časopis na mizi in se za trenutek obrne, ga že žena položi na radio, da ga siromak zaman išče.

Važno je, da si znamo delo oddeliti, tako nikoli ne bomo hitele. Mizo pogrnimo v miru takoj po zajtrku, ko smo iztrepane prt in pomile posodo. Na lačnega moža nič ne učinkuje bolj pomirjevalno kakor lepo pogrnjena miza s pripravljenimi krožniki.

Vsaka gospodinja ima svoj obred kuhanja, in prav je tako. Vendar se tudi v kuhanju dá doseči nekakšen šik, ne da bi porabili preveč ognja in posode. Zelo praktično so ognjavarne posode, ki jih lahko pustijo na odprtem ognju, potem pa hkrati z gotovo jedjo odneseš na mizo. Tako si prihraniš prelivanje in serviranje. Ker pa ne moremo kuhati samo v takšnih posodah in jih je zdaj tudi teže dobiti, si mora vsaka gospodinja sama narediti načrt, kako bo kuhala, da bo pomazala kar najmanj posode, hkrati pa jed okusno servirala. Nekateri gospodinje store to s kuhinjskim zabojem, druge s hitro kuhajočim Papinovým loncem. Prav praktičen je majhen električni štedilnik, posebno za kuhanje manjših obrokov, tako v nedeljo zvečer, ko se nam ne da netiti ognja. Električna plošča zato ne bi smela manjkati v nobenem gospodinjstvu in je primernejše poročno darilo od raznih čajnih servisov, desertnih žličk itd.

Kako izvrstno se bo počutil vaš gospod in zapovednik, če bo smel in umel kdaj tudi sam zapeti na takšni plošči skrbno shranjeno, predragoceno jajce, ne da bi si umazal rok ali se spatil ob ognju! (n)

PRIJATELJA SPOZNAŠ...

Drobna darila za bolnike

Daruj s srcem in razumom

Pravkar ste izvedeli, da je vaša prijateljica povila zdravega krepkega dečka. Treba jo bo obiskati v bolnišnici. A kaj naj ji nesete? Zavedate se, da ima prijateljica izbran okus in da ji torej ne morete nesti česa čisto neosebnega. Prva misel pri takšnih priložnostih so cvetlice. A če pomislite, da bo prva misel tudi drugih znancev veljala cveticam, si lahko predstavljate, da bo prijateljica obdana s celim vrtem cvetic, pogrešala bo pa morda kaj praktičnega in hkrati ljubekega.

To pa ne velja samo za porodnico, temveč tudi za druge bolnike ali okrevajoče, v bolnišnici in doma. Kadar leži človek v bolniški postelji, dvakrat topleje občuti prijateljstvo in naklonjenost, ki mu ga izkazuje. V zadregi, kaj naj nesete bolniku, vam pomagamo z nekaj nasveti. Če mladi materi poleg česa drugega pošljete tudi cvetlice, vam svetujemo tole: Najboljše je, da nekaj dni počakate, dokler si mlada mati toliko ne odpočije, da se bo cvetlice lahko razveselila. Pri tem upoštevajte: najprimernejše so pisane in dolgotrajne cvetlice. Še bolje je pa, če ji prinesete eno samo izbrano in redko cvetlico v primerni vazi, ki ji jo tudi podarite. Morda celo lepo lončnico, ki dolgo traja. Izogibajte se pa belih cvetic, ker se ne podajo k bolniški postelji. In ne pozabite, da od vonja nekaterih cvetic glava boli. A zakaj ne bi poskusili s kakšnim drugim darilom? Steklenica dobre

Gornja zelo nenavadna obleka, spominjalača nekoliko na viteške oklepe, je najnovejši dunajski model. Krilo je iz marinkomodrega krepa, životek je črn, ob ramah pa iz nežnovijoličastega mušlina. Takšno obleko bodo pa nosile samo zelo nežne in mlade ženske z brezhibno postavo.

kolonjske vode je zmerom dobro došla, pa tudi škatica dobrega pudra, košček dobrega mila ali steklenička parfuma. Bolnici se prileže tudi steklenica portskega vina, konjaka ali kakšnega drugega izbranega vina, ker lahko z njim postreže tudi svojim obiskovalcem.

Za počitek so primerne dobre ilustracije in modne revije, ker prinášajo lahko branje in niso tako naporne kakor knjige. Ali ste pomislili

ljubka svetilka s senčnikom za nočno omarico ali pa spalna jopica.

In kaj bi ji podarili užitnega? Priporočljivi so bonboni praline, dobre slaščice in pecivo, najbolje, če je doma spečeno. To lahko bolnica pusti tudi obiskovalcem. Poleg tega izberite lepo, izbrano sadje ali med. V vsakem primeru bodite pa prepričani, da bo bolnica dvakrat tako vesela in hvaležna, če bo videla, da ste izbirali darila z razumom in sreem.

PRAKTIČNI NASVETI

Skrivnosti dobre gospodinje

Kako hraniti presno maslo, mast, olje in mleko

Danes moramo bolj ko kdaj prevarčevati z živili, posebno z dragocenimi maščobami, ki se pa žal najraje pokvarijo, posebno če niso shranjene na primerenem mestu. A prav teh ne smemo nič, prav nič izubiti!

Presno maslo

Presno maslo za dalj časa najbolje shranite tako, da ga polresete s prav drobno soljo (60 g na kilogram presnega masla), zgnetele in kakšnih desetkrat premešate. Denite ga v prsteno posodo in še enkrat povrhu potresite s soljo. Hranite na hladnem.

Zarko presno maslo boste spet lahko uporabljali, če ga boste najprej dolgo časa gnetli v sveži vodi, nato pa v posodi, ki ste vanjo vili nekoliko čiste vode in ji primešali dober ščepec natrijevega bikarbonata, še enkrat pregnali. Se drugo sredstvo: presno maslo umijte in na slabem ognju počasi stopite. Brž ko se začne kaditi, mu primešajte 15 gramov drobtin na pol kile masla ter pustite kuhati četuri. Nato vzemite čist lonec, ga prevlecite z etaminom in vlijte ckozeti tekoče maslo. Hranite na hladnem in suhem prostoru.

Mast

Svinjsko mast hranite v prstni posodi, ki naj bo popolnoma čista. Zavežite jo z žveplastim papirjem in postavite na suho. Kadar mati jemljete iz posode, jo zajemite z umirjenimi in popolnoma suho žlico.

Zarko mast boste spet lahko uporabljali, če jo počasi stopite in denete vanjo prerezano čebulo ter nekaj koščkov olupljenega jabolka. Nato vzemite oboje ven in shranite mast v drugi, popolnoma čisti posodi. Ali pa dodajte masti 80 gramov lesnega oglja v prahu in pustite počasi vreti 15 minut. Precedite in hranite v čistem loncu.

V steklenico olja vlijte na vrh nekoliko alkohola, ki varuje olje pred zunanjim vplivom.

Zarko olje boste spet lahko uporabljali, če boste dodali 125 gramov lesnega oglja v prahu na liter olja, dobro zmešali in nazadnje precedili skozi platno. Hranite na suhem.

Mleko

Mleko se vam bo zelo redkokdaj pokvarilo, če ga boste vrelj v popolnoma snažni posodi, pustili ohladiti in nato pokrili, da se ne oprši.

Če morate mleko pozneje še enkrat pogreti, je priporočljivo, da mu dodate ščepec natrona. Če se hoče klib temu zasiriti, ga rešite s tem, da mu dodate malo soli, denete na močan ogenj in premešate, dokler ni spet normalno.

ŠAH

Urejuje A. Premfalk

Prokletstvo stranskih rešitev

Težka je pot do popolnosti

»V potu svojega obraza boš sestavljal probleme...«

Vsak pravilen problem mora imeti samo eno rešitev. Če torej več prvih potez pripelje do rešitve v določenem številu potez, je problem nekorekten. Tak problem z dvojno ali večkratno rešitvijo ima tudi dvojen učinek: razveseljen in neprijeten. Ugodje povzroči reševalcu, saj s stransko rešitvijo dokaže, da problem bolje pozna kakor sam skladatelj, ki jo je prezrl.

Na drugi strani je pa komponist zelo nezadovoljen, zakaj njegovo večdnevno težko delo in iskanje je uničeno. Razvrednoti mu ga oni, ki je iskal v problemu lepoto, a našel spak. Stranska rešitev je za avtorja zares pravo strašilo.

Neki komponist pravi: »Kakor oče ne vidi napak svojih otrok, prav tako ne opazi komponist postranskih rešitev.« Ta resnični stavek hkrati vsebuje rešitev te psihološke zagovetke. Komponist je preduverjen, če že ne prevzetan; on enostavno noče verjeti v svojo zmogljivost. Teško je pač videti otroka svoje muze drugega kakor brez napak in madeža.

Malo preveč samozaupanja, nekoliko neskrbnosti in malenkostni ničumnosti, pa ti pod imenom »problem« že splove v svet nestvor z dvema ali več glavami. Komponist sanja o prvi nagradi in snuje nove imenitne načrte. Medtem pa so že popadli problem reševalci. Z vseh strani si ti ga ogledajo, pretipljejo mu vsako figuro, vsakega kmeta. Motrijo ga skozi naočnike nezaupanja in secirajo z ostrim nožem kritike. Mnogo oči pač mnogo vidi. Tedaj se razlegne zmogovit krič: »Nekorekten!« in komponist se pobit spravi na zoprn kranje, ker čast se mora rešiti.

Pri začetniku je nevarnost postranske rešitve zelo velika. Toda tudi velikim mojstrom problemskega šaha ni vedno prizaneseno. Se več! Zgodilo se je že, da jo je celo strokovniška ocenjevalna komisija prezrla in problem nagradila. Sramota, kaj ne? Pa tem bolj škodoželjni smeh reševalcev. Prava mednarodna afera!

L. 1910. je znani komponist George Edward Carpenter priobčil v »The White Rooks« tale problem:

Beli: Kc4, Tf8 in h6, kmeta e6 in h5; črni: Kg7, kmet e7.

Zahteval je mat v treh potezah. Trdnjav ne smemo zvezati zaradi pata. Hitro uvidimo, da se ju tudi umikati ne splača. Pač pa ni preveč skrita misel, da bi črnemu prepustili izbiro, katero trdnjavo si izvoli, medtem bi pa beli kralj pristopil bliže in pomagal skleniti mat.

Prva poteza je zares 1. Kf5; v nasprotju z Buridanovim oslom je sedaj po črnem, ker se mora odločiti za desni ali levi pašnik: 1. ... Kxh6. 2. Tf7, Kxh5. 3. Th7 mat. Slično gre »zrcalna slika« ali »ečo«, kakor se strokovno imenuje: 1. ... Kxf8. 2. Tg6, Ke8. 3. Tg8 mat. Beli kmet h6 je zato, da bi dvojni rešitev: 1. Thh8, Kg6. 2. Ke5 in 3. Tfg8 mat. Hladnem.

Ta ideja je vredna vse pohvale in bi ji tudi trajno ostala, da ni zloglasne postranske rešitve! Mnogo let je res ostalo pri hvali in velikokrat so ta odlični problem prinesli tudi drugi šahovski časopisi in kotički. Neki šahist je pa prišel nekoli na preprosto misel, da bi v prvi potezi začel s šahom, kar je pri problemih (ne pa pri študijah) le izjemno dovoljeno: 1. Tg6+, Kh7. 2. Tg4 (3. 2. 1) ali K poljubno; Kh6. 3. Th8 mat; ali pa 1. ... Kxf8. 2. Tg5 (4. 3. 2. 1) ali kralj poljubno; Ke8. 3. Tg8 mat. Problem je torej v resnici zelo nečist, nekorekten. Škoda!

Ne vemo, če ga je komponist še utegnul popraviti. Za popolnost pri našamo dva enostavna predloga: I. Beli: Ke4, Th6 in f8; kmeta na d5 in e6; črni: Kg7 in kmeta d6 in e7; rešitev kakor zgoraj; 1. Kf5 itd. — II. Beli: Kf5, Tf8 in h4, kmet e6; črni: Ke7 in kmeta e7 in h6; rešitev 1. Txh6 itd. kakor zgoraj. Tema variantama bi se menda ne dalo več očitati, da ju je zavist bogov pahnila v brezno stranskih rešitev.

Rešitev problema št. 162.

1. b8L!!, g5. 2. Le5, b4. 3. Lc7 mat. 1. ... g6. 2. Lf4, Kb4. 3. Ld2 mat. 1. ... g6. 2. Ld6, g5. 3. Lb4 mat.

Damski klobuki

novi modeli za pomlad in poletje na zalogi. Sprejemam tudi v popravilo.

Salon „TRUDA“

Ulica 3. maja (Aleksandrova) 5